

รวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การจัดทำและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอและตำบล

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

รวมกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
การจัดทำและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อำเภอและตำบล

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

คำนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการจัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง และบูรณาการแผนให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันในทุกระดับเป็นแผนเดียวกัน ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด จนถึงกลุ่มจังหวัด กระทรวงมหาดไทยในฐานะหน่วยงานหลักในการจัดทำและขับเคลื่อนแผนพัฒนาระดับพื้นที่จึงได้ประกาศใช้ “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒” ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการจัดทำและประสานแผนในระดับพื้นที่อำเภอและตำบล ตลอดจน แนวทางและกระบวนการประสานแผนระดับพื้นที่อำเภอและตำบลกับแผนพัฒนาจังหวัด

ในการนี้ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยจึงได้ดำเนินการรวบรวมกฎหมาย ระเบียบ และข้อสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการประสานแผนในระดับพื้นที่เพื่อจัดทำเอกสารฉบับนี้ สำหรับให้ผู้เกี่ยวข้องใช้ประกอบการจัดทำและประสานแผนระดับพื้นที่ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ระดับตำบล และระดับอำเภอ รวมถึงแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ต่อไป

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

สารบัญ

หน้า

๑. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง: การจัดทำและประสานแผน ในระดับพื้นที่อำเภอและตำบล	
๑.๑ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและ ประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒	๒
๑.๒ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘	๑๒
๑.๓ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙	๒๔
๑.๔ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑	๒๙
๑.๕ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	๓๓
๑.๖ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็น กรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่ และการประชุมของ คณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑	๖๖
๒. หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง: การจัดทำและประสานแผน ในระดับพื้นที่อำเภอและตำบล	
๒.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	๘๑
๒.๒ กรมการปกครอง	๙๕
๒.๔ กรมการพัฒนาชุมชน	๙๙
๒.๔ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	๑๐๕

บำบัดทุกข์ บำรุงสุข

กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง
การจัดทำและประสานแผนในระดับพื้นที่อำเภอและตำบล

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่มาตรา ๕๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด ประกอบกับตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึง พ.ศ. ๒๕๘๐ ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ข้อ ๔.๒ กำหนดให้ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย และเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ ทุกพื้นที่ จึงสมควรกำหนดแนวทางเพื่อบูรณาการในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่หมู่บ้าน ชุมชน ตำบล และอำเภอ ให้เกิดความเชื่อมโยงสอดคล้องกับทิศทางพัฒนาในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด ภาค และประเทศ ไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า นำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และในฐานที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือสั่งการหรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว ในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“แผนพัฒนาในระดับพื้นที่” หมายความว่า แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น ที่ดำเนินการในพื้นที่อำเภอ

“การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่” หมายความว่า การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น รวมทั้งองค์ภาคเอกชนและประชาชน

ที่ดำเนินการในพื้นที่ให้มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องในทุกระดับเป็นแผนเดียวกัน เพื่อให้สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสอดคล้องกับแนวทางตามแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภูมิภาค และแผนพัฒนาภาค ที่เป็นการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานในพื้นที่

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชน” หมายความว่า ชุมชนที่ไม่มีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มิกฎหมายกำหนดแต่ไม่รวมถึงกรุงเทพมหานคร

“คณะกรรมการชุมชน” หมายความว่า คณะกรรมการของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา

“คณะกรรมการหมู่บ้าน” หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ และคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองตามกฎหมายว่าด้วยจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

“แผนพัฒนาอำเภอ” หมายความว่า แผนพัฒนาที่รวบรวมรายการโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของอำเภอที่สะท้อนถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน ตลอดจนความต้องการของทุกภาคส่วนในพื้นที่อำเภอโดยแผนพัฒนาอำเภอจำเป็นต้องจัดทำเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของอำเภอในอนาคต

“แผนความต้องการระดับอำเภอ” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องดำเนินการในพื้นที่อำเภอในแต่ละปีงบประมาณที่ระบุถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่อำเภอและเป็นไปตามลำดับความสำคัญ ที่มาจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น ที่ดำเนินการในพื้นที่ โดยจัดกลุ่มของปัญหาและความต้องการออกเป็นหมวดหมู่และส่งไปยังจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดหรือแผนปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการ

“แผนปฏิบัติงานประจำปีของอำเภอ” หมายความว่า แผนพัฒนาที่รวบรวมโครงการหรือกิจกรรมของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ต้องดำเนินการในพื้นที่อำเภอ และรายงานให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการทราบ

“แผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า แผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“แผนพัฒนาตำบล” หมายความว่า แผนพัฒนาที่รวบรวมรายการแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรม ที่จำเป็นต้องทำเพื่อการพัฒนาแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ระดับตำบล ที่มาจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น ที่ดำเนินการในพื้นที่

“แผนพัฒนาหมู่บ้าน” หมายความว่า แผนพัฒนาที่กำหนดแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรม ที่มาจากกระบวนการเรียนรู้เพื่อจัดการตนเองที่คณะกรรมการหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านร่วมคิด วิเคราะห์ปัญหา ศักยภาพความพร้อมของหมู่บ้าน ภายใต้อำนาจที่ประชาคมหมู่บ้าน และข้อมูลที่ดิน ในหมู่บ้านจัดเก็บ รวมถึงข้อมูลจากแผนชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ให้การสนับสนุน หรือจัดทำขึ้น เพื่อรวบรวมให้เป็นกรอบแนวทางการป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาหมู่บ้านให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของหมู่บ้าน

“แผนชุมชน” หมายความว่า แผนชุมชนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำ แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“การจัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้านและชุมชน” หมายความว่า การจัดทำเวทีประชาคมร่วมกัน ระหว่างประชาชน คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น ที่ดำเนินการในพื้นที่ เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อใช้ ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น ที่ดำเนินการในพื้นที่

ข้อ ๕ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด ๑

การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน

ข้อ ๖ ในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน ให้เป็นไปตามแนวทาง ดังนี้

(๑) จัดทำเวทีประชาคมหมู่บ้านและชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและคุณภาพชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย และการบริหารจัดการ หรืออื่น ๆ

(๒) บูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน ให้นำข้อมูลจากเวทีประชาคมหมู่บ้าน และชุมชน ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.๒ค) มาใช้เป็น ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญ เพื่อรองรับ การพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ รวมทั้งตอบสนองนโยบายสำคัญเร่งด่วนที่จะแก้ไขปัญหา และ พัฒนาระดับหมู่บ้านและชุมชนของรัฐบาล

(๓) ส่งแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชนตาม (๒) ให้ ก.บ.ต. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และแผนพัฒนาท้องถิ่น

(๔) ประสานจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชน เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ

(๕) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชนให้เป็นปัจจุบัน

(๖) ทบทวนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชนทุกปี เพื่อให้แผนงานหรือโครงการระดับหมู่บ้านและชุมชน เป็นปัจจุบัน และมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน

ในการจัดทำแผนตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน หรือให้คณะกรรมการชุมชน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องช่วยดำเนินการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชนก็ได้

ข้อ ๗ ให้นายอำเภอและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการชุมชน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการและประสานงานในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน

ข้อ ๘ เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน ให้อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักร่วมกันในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน

ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน

ทั้งนี้ แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

หมวด ๒

การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาตำบล

ข้อ ๙ ในตำบลหนึ่ง ให้มีคณะกรรมการบริหารงานตำบลแบบบูรณาการ ขึ้นคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า ก.บ.ต. โดยประกอบด้วย

(๑) ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบลที่นายอำเภอมอบหมาย	ประธานกรรมการ
(๒) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบล	กรรมการ
(๓) ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในตำบลที่นายอำเภอแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสามคน	กรรมการ
(๔) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบล	กรรมการ
(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิที่นายอำเภอแต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าคน	กรรมการ
(๖) พัฒนาการผู้รับผิดชอบตำบล	กรรมการและเลขานุการ

ในการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๕) ให้คำนึงถึงผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในระดับตำบล หรือมีประสบการณ์ในการจัดทำแผนพัฒนาในระดับตำบล

องค์ประชุมและการประชุมของ ก.บ.ต. ให้นำหมวด ๕ คณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๐ ให้ ก.บ.ต. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกรมการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ข้อมูลความเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.๒ค) และข้อมูลอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

(๒) รวบรวมแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน และแผนพัฒนาท้องถิ่นในตำบล เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

(๓) จัดทำแผนพัฒนาตำบล ให้นำข้อมูลจาก (๑) และ (๒) มาวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ กลั่นกรอง ประมวลผล เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาตำบล และจัดลำดับความสำคัญของแผนงานหรือโครงการระดับตำบล รวมทั้งจัดทำแผนงานหรือโครงการในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ที่มีความคาบเกี่ยวตั้งแต่สองหมู่บ้านหรือสองชุมชนขึ้นไป เพื่อรองรับการพัฒนาและตอบสนองนโยบายสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในตำบล

(๔) จำแนกแผนงานหรือโครงการระดับตำบลที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ระดับตำบล และจัดทำบัญชีประสานโครงการพัฒนา ส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

(๕) จัดส่งแผนพัฒนาตำบล ให้ ก.บ.อ. ใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และแผนความต้องการระดับอำเภอ

(๖) ทบทวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลทุกปี เพื่อให้แผนงานหรือโครงการระดับตำบลเป็นปัจจุบัน

ข้อ ๑๑ ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และดำเนินการพัฒนาศักยภาพ ก.บ.ต. ในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาตำบล

ทั้งนี้ แนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

หมวด ๓

การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาอำเภอ

ข้อ ๑๒ ในอำเภอหนึ่ง ให้มีคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ ขึ้นคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า ก.บ.อ. โดยประกอบด้วย

(๑) นายอำเภอ	ประธานกรรมการ
(๒) ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานหรือปลัดอำเภอ	รองประธานกรรมการ
หัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง	
(๓) พัฒนาการอำเภอ	กรรมการ

(๔) ท้องถิ่นอำเภอ	กรรมการ
(๕) หัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ในระดับอำเภอ ที่นายอำเภอแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสิบสองคน	กรรมการ
(๖) ผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอซึ่งคัดเลือกกันเอง ประเภทละหนึ่งคน ยกเว้นองค์กรบริหารส่วนจังหวัด และเมืองพัทยา	กรรมการ
(๗) ผู้ทรงคุณวุฒิที่นายอำเภอแต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าคน	กรรมการ
(๘) ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบสำนักงานอำเภอ	กรรมการและเลขานุการ
(๙) ข้าราชการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ที่ท้องถิ่นจังหวัดมอบหมายจำนวนหนึ่งคน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๐) ข้าราชการในสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ที่นายอำเภอแต่งตั้งจำนวนหนึ่งคน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตาม (๕) (๖) และ (๗) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี

ในการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๗) ให้นายอำเภอแต่งตั้งโดยคำนึงถึงผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับการพัฒนาระดับอำเภอ ด้านการศึกษา หรือมีประสบการณ์ในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ รวมทั้งด้านภาคประชาสังคมและเอกชน

องค์กรประชุมและการประชุมของ ก.บ.อ. ให้นำหมวด ๕ คณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการ พิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๓ ให้ ก.บ.อ. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) วางแนวทางปฏิบัติและอำนวยความสะดวกการบริหารงานแบบบูรณาการในอำเภอ รวมทั้งกำหนด กรอบแนวทางปฏิบัติในการประสานแผนพัฒนาพื้นที่ของภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอให้เป็นไป ตามหลักการ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๒) จัดทำแผนพัฒนาอำเภอและแผนความต้องการระดับอำเภอ โดยกำหนดทิศทาง การพัฒนาอำเภอ การประสานและรวบรวมข้อมูลจากปัญหาและความต้องการของประชาชน แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาของส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการในพื้นที่อำเภอ

(๓) จัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของอำเภอ โดยรวบรวมโครงการหรือกิจกรรมของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ รายจ่ายประจำปีที่ต้องดำเนินการในพื้นที่อำเภอ และรายงานให้ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัด แบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) ทราบ

(๔) ประสานกับภาคส่วนในพื้นที่ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำแผนพัฒนา อำเภอไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งกำกับ ติดตามผล และให้คำแนะนำหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานพัฒนา พื้นที่ระดับอำเภอในด้านต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างยั่งยืน

(๕) ตรวจสอบความซ้ำซ้อนของแผนงานหรือโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการในพื้นที่อำเภอ หากตรวจพบความซ้ำซ้อนของแผนงานหรือโครงการ ให้ ก.บ.อ. เร่งแจ้งข้อเท็จจริง พร้อมทั้งเสนอความเห็นประกอบไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) มอบหมาย

(๗) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ ก.บ.อ. มอบหมาย

คณะกรรมการตาม (๗) อย่างน้อยต้องประกอบด้วย ผู้แทนจากส่วนราชการภายในอำเภอ ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคม

ข้อ ๑๔ ให้ ก.บ.อ. นำกรอบทิศทางการพัฒนาอำเภอและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และแผนความต้องการระดับอำเภอ โดยกำหนดให้แผนพัฒนาอำเภอมีระยะเวลาสอดคล้องกับช่วงเวลาของแผนพัฒนาจังหวัด

การกำหนดโครงสร้างแผนพัฒนาอำเภอ และแผนความต้องการระดับอำเภอ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๑๕ ให้ ก.บ.อ. นำแผนพัฒนาอำเภอ ตามข้อ ๑๔ เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบ

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาอำเภอตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ ก.บ.อ. ประกาศใช้แผนพัฒนาอำเภอและจัดส่งแผนพัฒนาอำเภอให้หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้ทุกภาคส่วนนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอในทิศทางการพัฒนาอำเภอเดียวกัน

ข้อ ๑๖ ให้ ก.บ.อ. จำแนกแผนงานหรือโครงการระดับอำเภอในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดทำบัญชีประสานโครงการพัฒนา ส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ ๑๗ ให้ ก.บ.อ. จัดส่งแผนความต้องการระดับอำเภอ ให้ ก.บ.จ. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด หรือแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานนั้น ๆ

ข้อ ๑๘ ให้อำเภอเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ และดำเนินการพัฒนาศักยภาพของ ก.บ.อ. ในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาอำเภอ

ทั้งนี้ การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ให้เป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๑๙ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขอรับการประสานโครงการตามบัญชีประสานโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือโครงการที่คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) เพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พร้อมทั้งตรวจสอบโครงการดังกล่าวเพื่อไม่ให้โครงการซ้ำซ้อนกับแผนพัฒนาจังหวัด

และแผนปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น และให้จัดทำบัญชีประสานโครงการพัฒนา เพื่อจัดส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการ

ข้อ ๒๐ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒนาศักยภาพ ในการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไป ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวด ๔

การบูรณาการและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

ข้อ ๒๑ เพื่อให้เกิดการบูรณาการและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ให้ดำเนินการ ตามแนวทาง ดังนี้

(๑) จัดทำเวทีประชาคม เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหา และความต้องการจากประชาชนในพื้นที่

(๒) ให้มีการประสานแผนในระดับพื้นที่ โดยการรวบรวมและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนความต้องการระดับอำเภอ เพื่อให้แผนมีความเชื่อมโยง สอดคล้องกันในทุกระดับเป็นแผนเดียวกัน

(๓) ในกรณีแผนงานหรือโครงการ หรือพื้นที่ มีความซ้ำซ้อนกันในการจัดทำแผนระดับอำเภอ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้หารือร่วมกันระหว่างคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

(๔) บูรณาการการงบประมาณ และประสานความร่วมมือเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยการแสวงหาความร่วมมือ และการบูรณาการจากทุกภาคส่วน

ข้อ ๒๒ ในการดำเนินการตามข้อ ๒๑ (๑) ให้นายอำเภอกำหนด วัน เวลา และสถานที่ ในการจัดทำเวทีประชาคมร่วมกันของหมู่บ้าน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และอาจประสานให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการในพื้นที่เข้าร่วมเวทีประชาคมด้วยก็ได้

การจัดทำเวทีประชาคมตามวรรคหนึ่งในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้นายกเทศมนตรี หรือนายกเมืองพืยกำหนด วัน เวลา และสถานที่ในการจัดทำเวทีประชาคมของชุมชน และเมืองพืยก และอาจประสานส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่เข้าร่วมเวทีประชาคมด้วยก็ได้

ข้อ ๒๓ ปฏิทินการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาตามระเบียบนี้ ให้เป็นไปตามที่ กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ข้อ ๒๔ ให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด โดยนำแผนพัฒนาอำเภอ แผนความต้องการระดับอำเภอ แผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด มาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาที่บูรณาการร่วมกัน

หมวด ๕
การสนับสนุนการดำเนินการ

ข้อ ๒๕ การดำเนินการของคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชน ก.บ.ต. และ ก.บ.อ. หรือการดำเนินการอื่นใดที่เป็นไปภายใต้ระเบียบนี้ ให้หน่วยงานหลักซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผนในแต่ละระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสม

ข้อ ๒๖ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รวมทั้ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนทางวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ และพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม

ข้อ ๒๗ จังหวัด ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณานำโครงการหรือกิจกรรมที่อยู่ในแผนพัฒนาอำเภอ แผนความต้องการระดับอำเภอ แผนงานโครงการระดับตำบล แผนงานหรือโครงการระดับหมู่บ้านและชุมชน ไปประกอบการจัดตั้งคำของบประมาณ หรือจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามอำนาจหน้าที่ โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น เนื่องจากเป็นแผนงานโครงการที่ผ่านกระบวนการประชาคมของประชาชนในพื้นที่

หมวด ๖
การกำกับดูแล

ข้อ ๒๘ ให้นายอำเภอมีหน้าที่กำกับดูแล และให้คำแนะนำในการประสานแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ ที่ดำเนินการในพื้นที่อำเภอ เพื่อให้การดำเนินการตามระเบียบนี้เกิดผลสัมฤทธิ์

ข้อ ๒๙ เพื่อให้การประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่เกิดผลสัมฤทธิ์ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแล และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) บูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาในระดับพื้นที่กับทุกภาคส่วน และสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด

(๒) ประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบ ที่เกิดขึ้นจากการประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

(๓) การมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

(๔) พิจารณาให้หน่วยงานใดเป็นผู้ดำเนินการ ในกรณีที่มีความซ้ำซ้อนกันในเรื่องงบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ ผู้ดำเนินการ หรือโครงการ

ข้อ ๓๐ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอกำกับดูแล และให้คำแนะนำเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาในระดับจังหวัด เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น และกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อ ๓๑ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ร่วมกับกรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ติดตามและประเมินผลคุณภาพแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ เป็นประจำทุกปี เพื่อปรับปรุงคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของประชาชนในพื้นที่

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๒ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) ที่นายอำเภอแต่ละอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งตามหนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๕.๑/ว ๙๗๔๕ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ฉบับทบทวนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.) ตามระเบียบนี้ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานอำเภอแบบบูรณาการ (ก.บ.อ.) ตามระเบียบนี้ แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. ๒๕๕๘

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๖ ให้เป็นปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๖

บรรดาระเบียข ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา องค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ยกเว้นกรุงเทพมหานคร

“สภาท้องถิ่น” หมายความว่า สภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล สภาเมืองพัทยา สภาองค์กรบริหารส่วนตำบล และสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“อำเภอ” หมายความว่า รวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“สมาชิกสภาท้องถิ่น” หมายความว่า สมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเมืองพัทยา สมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“นายอำเภอ” หมายความว่า ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

“ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ปลัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา ปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล และปลัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน” หมายความว่า ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน หัวหน้ากองวิชาการและแผน หัวหน้างานวิเคราะห์นโยบายและแผน หัวหน้าสำนักปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกันกับตำแหน่งดังกล่าว

“พนักงานส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ข้าราชการส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานเมืองพัทยา พนักงานส่วนตำบล และพนักงานหรือข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“แผนพัฒนา” หมายความว่า แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

“แผนพัฒนาสามปี” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้ำวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

“แผนการดำเนินงาน” หมายความว่า แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

“โครงการพัฒนา” หมายความว่า โครงการที่มีวัตถุประสงค์สนองต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้

“การแก้ไข” หมายความว่า การแก้ไขข้อผิดพลาดในแผนพัฒนาหรือแผนการดำเนินงานให้ถูกต้อง โดยไม่ทำให้วัตถุประสงค์และสาระสำคัญเดิมเปลี่ยนแปลงไป

“การเพิ่มเติม” หมายความว่า การเพิ่มเติมแผนงาน โครงการที่ไม่มีอยู่ในแผนพัฒนาสามปีให้ปรากฏไว้ในแผนพัฒนาสามปี

“การเปลี่ยนแปลง” หมายความว่า การทำให้วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของแผนพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ข้อ ๕ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยกเว้นหรือผ่อนผันการปฏิบัติตามระเบียบนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด แล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ยกเว้นหรือผ่อนผัน

ข้อ ๖ การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสอดคล้องกับระเบียบ ว่าด้วยการประสานการจัดทำพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวด ๑
องค์กรจัดทำแผนพัฒนา

ข้อ ๗ องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (๑) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
- (๒) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อ ๘ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (๑) ผู้บริหารท้องถิ่น ปรธานกรรมการ
- (๒) รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทุกคน กรรมการ
- (๓) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ
- (๔) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ
- (๕) ผู้แทนภาคราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจ
ที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน กรรมการ
- (๖) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก
จำนวน ไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินหกคน กรรมการ
- (๗) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการและเลขานุการ
- (๘) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน ผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการตามข้อ ๘ (๓) (๔) (๕) และ (๖) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจ
ได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ ๙ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ประกอบด้วย

- (๑) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรธานกรรมการ
- (๒) หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ
- (๓) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก
จำนวนสามคน กรรมการ
- (๔) หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน กรรมการและเลขานุการ

(๕) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมาย ผู้ช่วยเลขานุการ
กรรมการตามข้อ ๕ (๓) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้
ข้อ ๑๐ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก

(๑.๑) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง

(๑.๒) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

(๑.๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้นดำเนินการ
ในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชนโดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๑.๔) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตจังหวัด

(๑.๕) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

(๑.๖) แผนชุมชน

ในการนำประเด็นข้างต้นมาจัดทำแผนพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึง
สถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ มาประกอบการพิจารณาด้วย

(๒) ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการ
การจัดทำร่างแผนพัฒนา

ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชน
ที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาล เมืองพัทยา
องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้เสนอปัญหา ความต้องการ
ไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

(๓) พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน

(๔) ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ ๑๕ (๒)

(๕) พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

(๖) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

(๗) ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

ข้อ ๑๑ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด จัดทำร่างแผนการดำเนินงาน และจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ ๑๕ (๑)

ข้อ ๑๒ การประชุมของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผล คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด แล้วแต่กรณีจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของการประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด ๒

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ ๑๓ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติตาม (๑) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (๒) ถึง (๗) ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถตรวจสอบพฤติกรรมได้

(๒) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น

(๓) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(๔) เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่ตนเป็นกรรมการ

(๕) ดิถยาสาทคิให้โทษ

(๖) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๗) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปและพ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปี นับถึงวันที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ เว้นแต่ในความคิดอันได้กระทำโดยประมาท

ข้อ ๑๔ ผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ ๑๕ ผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ครบวาระการดำรงตำแหน่ง

(๒) ตาย

(๓) ลาออก โดยยื่นหนังสือต่อประธานกรรมการที่ตนดำรงตำแหน่ง

(๔) คณะกรรมการที่ผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งอยู่เห็นว่ามิเหตุอันควรและมีมติจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามให้ออก

(๕) มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๓

หมวด ๓

การจัดทำแผนพัฒนา

ข้อ ๑๖ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคำดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

(๒) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(๓) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(๔) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

ข้อ ๑๓ การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

(๑) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

(๒) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหา ความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(๓) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(๔) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

ข้อ ๑๔ แผนพัฒนาสามปีให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปี

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจขยเวลาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีแล้วรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

ในกรณีของเทศบาลผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้นายอำเภอได้ เมื่อมีการขยเวลาให้แจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสองให้เป็นอำนาจของนายอำเภอแล้วแจ้งจังหวัดเพื่อรายงานกระทรวงมหาดไทยทราบ

ข้อ ๑๕ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกจัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาได้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(๒) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานแล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(๓) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

ข้อ ๒๐ ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่จัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการจัดทำร่างแผนพัฒนาตามระเบียบนี้

หมวด ๔

การแก้ไข การเพิ่มเติมหรือการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนา

ข้อ ๒๑ การแก้ไขแผนพัฒนาเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

ข้อ ๒๒ การเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(๒) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(๓) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

ข้อ ๒๓ การเปลี่ยนแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(๒) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(๓) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลง

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป

หมวด ๕

การนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ

ข้อ ๒๔ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาที่อนุมัติแล้ว และนำไปปฏิบัติ รวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศใช้และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ ๒๕ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาสามปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมทั้งวางแนวทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี

ข้อ ๒๖ การจัดทำแผนการดำเนินงานให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

(๑) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมแผนงาน โครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วจัดทำร่างแผนการดำเนินงาน เสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(๒) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนการดำเนินงาน แล้วเสนอผู้บริหารท้องถิ่นประกาศเป็นแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ให้ปิดประกาศแผนการดำเนินงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันและต้องปิดประกาศไว้อย่างน้อยสามสิบวัน

ข้อ ๒๗ แผนการดำเนินงานให้จัดทำเสร็จภายในเดือนธันวาคมของปีงบประมาณนั้นหรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตั้งงบประมาณดำเนินการหรือได้รับแจ้งแผนงาน/โครงการจากหน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีงบประมาณนั้น

การขยายเวลาการจัดทำและการแก้ไขแผนการดำเนินงานเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น

หมวด ๖

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

ข้อ ๒๘ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (๑) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน
- (๒) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (๓) ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (๔) หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเองจำนวนสองคน
- (๕) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน

โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ และกรรมการอีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ

กรรมการตามข้อ ๒๘ ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ ๒๙ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (๒) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (๓) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น

เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปีประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

- (๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาได้โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(๒) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

(๓) หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผล

(๔) ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผลรายงานผลการดำเนินการซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลต่อคณะกรรมการติดตามและประเมินผลเพื่อประเมินผลการรายงานผล เสนอความเห็นต่อผู้บริหารท้องถิ่น

(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ ๓๑ เพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยส่วนรวมและเพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทยอาจจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๒ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปีและแผนปฏิบัติการ ที่มีอยู่เดิมก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลในการประกาศใช้ ให้มีผลใช้ต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

สมชาย สุนทรวัฒน์

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๙

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้แก้ไขคำว่า “แผนพัฒนาสามปี” เป็น “แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี” ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ทุกแห่ง

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกบทนิยามคำว่า “แผนพัฒนา” “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” “แผนพัฒนาสามปี” “โครงการพัฒนา” “การเพิ่มเติม” และ “การเปลี่ยนแปลง” ในข้อ ๔ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“แผนพัฒนา” หมายความว่า แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี” หมายความว่า แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนา ที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้า และให้หมายความรวมถึงการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี

“โครงการพัฒนา” หมายความว่า โครงการที่มีวัตถุประสงค์สนองต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความใน (๑) และ (๒) ของข้อ ๑๐ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

(๑) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก

(ก) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง

(ข) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

(ค) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้นดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชนโดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติด

(ง) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

(จ) นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

(ฉ) แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน

ในการนำประเด็นข้างต้นมาจัดทำแผนพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ มาประกอบการพิจารณาด้วย

(๒) ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา

ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน ที่เกินศักยภาพของหมู่บ้านหรือชุมชน ที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งให้เสนอปัญหา ความต้องการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๖ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๗ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๗ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(๑) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็น การพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี

(๒) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(๓) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(๔) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี และประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ความเห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีต่อไป”

ข้อ ๘ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๘ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๘ แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี กรณีเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้จัดทำหรือทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม ก่อนปีงบประมาณถัดไป

กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้จัดทำหรือทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน ก่อนปีงบประมาณถัดไป

ให้นายอำเภอมีอำนาจขยายเวลาการจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากวรรคสามให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจขยายเวลาการจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี

ในกรณีของเทศบาลตำบลผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้นายอำเภอก็ได้

ในกรณีมีการขยายเวลาการจัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีตามวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้าแล้ว ให้จังหวัดแจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบ”

ข้อ ๙ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๒ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๒ เพื่อประโยชน์ของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีได้ โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(๑) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(๒) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

(๓) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้ต่อไป”

ในกรณีแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีมีระยะเวลาการใช้บังคับเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันไม่ให้ดำเนินการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง

ข้อ ๑๐ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๓ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อ ๑๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๕ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๕ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และงบประมาณจากเงินสะสมในช่วงของแผนนั้น รวมทั้งวางแนวทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการพัฒนาที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี”

ข้อ ๑๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๗ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๗ แผนการดำเนินงานให้จัดทำให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศใช้ งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม งบประมาณจากเงินสะสม หรือได้รับแจ้งแผนงานและโครงการจากหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณนั้น

การขยายเวลาการจัดทำและการแก้ไขแผนการดำเนินงานเป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น”

ข้อ ๑๓ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของข้อ ๒๙ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น และคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบในที่เปิดเผยภายในสิบห้าวัน นับแต่วันรายงานผลและเสนอความเห็นดังกล่าวและต้องปิดประกาศไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน โดยอย่างน้อยปีละสองครั้งภายในเดือนเมษายนและภายในเดือนตุลาคมของทุกปี”

ข้อ ๑๔ ให้ยกเลิกความใน (๕) ของข้อ ๓๐ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลต่อสภาท้องถิ่น และคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบในที่เปิดเผยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลดังกล่าว และต้องปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน โดยอย่างน้อยปีละสองครั้งภายในเดือนเมษายน และภายในเดือนตุลาคมของทุกปี”

ข้อ ๑๕ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี แผนการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ที่มีอยู่เดิมหรือดำเนินการก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะมีแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้เป็นปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้แก้ไขคำว่า “แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี” เป็น “แผนพัฒนาท้องถิ่น” และแก้ไขคำว่า “แผนพัฒนา” เป็น “แผนพัฒนาท้องถิ่น” ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ทุกแห่ง

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกบทนิยามของคำว่า “หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน” “พนักงานส่วนท้องถิ่น” “โครงการพัฒนา” ในข้อ ๔ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนัก หัวหน้าสำนัก ผู้อำนวยการกองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งเทียบเท่าตำแหน่งดังกล่าว

“พนักงานส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พนักงานเทศบาล พนักงานเมืองพัทยา พนักงานส่วนตำบล และพนักงานหรือข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“โครงการพัฒนา” หมายความว่า โครงการที่ดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ ๘ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“กรรมการตาม (๓) (๔) (๕) และ (๖) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกก็ได้”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ ๙ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“กรรมการตาม (๓) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกก็ได้”

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๔ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๔ ผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกก็ได้”

ข้อ ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของข้อ ๒๑ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘

“เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นได้เห็นชอบแผนพัฒนาท้องถิ่นที่แก้ไขแล้ว ให้ปิดประกาศให้ประชาชนทราบโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บริหารท้องถิ่นเห็นชอบ พร้อมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่นอำเภอ และจังหวัดทราบด้วย”

ข้อ ๙ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๒ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๒ เพื่อประโยชน์ของประชาชน การเพิ่มเติมแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(๑) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เพิ่มเติมพร้อมเหตุผลและความจำเป็นเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

(๒) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประชาคมท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เพิ่มเติม สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ส่งร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เพิ่มเติมให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ด้วย

เมื่อแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เพิ่มเติมได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้ส่งแผนพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้ พร้อมทั้งปิดประกาศให้ประชาชนทราบโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้”

ข้อ ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๒๒/๑ และข้อ ๒๒/๒ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘

“ข้อ ๒๒/๑ เพื่อประโยชน์ของประชาชน การเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้สร้างแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ด้วย

เมื่อแผนพัฒนาท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้ส่งแผนพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้ พร้อมทั้งปิดประกาศให้ประชาชนทราบโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้”

“ข้อ ๒๒/๒ ในกรณีการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับโครงการพระราชดำริ งานพระราชพิธี รัฐพิธี นโยบายรัฐบาล และนโยบายกระทรวงมหาดไทย ให้เป็นอำนาจของผู้บริหารท้องถิ่น สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้สร้างแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ด้วย และเมื่อแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้ปิดประกาศให้ประชาชนทราบโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าว”

ข้อ ๑๑ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของข้อ ๒๘ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“กรรมการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกก็ได้”

ข้อ ๑๒ ให้ยกเลิกความใน (๓) ของข้อ ๒๙ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๓) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น และคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบในที่เปิดเผยภายในสิบห้าวันนับแต่วันรายงานผลและเสนอความเห็นดังกล่าว และต้องปิดประกาศไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันโดยอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปี”

ข้อ ๑๓ ให้ยกเลิกความใน (๕) ของข้อ ๓๐ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลต่อสภาท้องถิ่น และคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบในที่เปิดเผยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลดังกล่าว และต้องปิดประกาศไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันโดยอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปี”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑

พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

พระราชบัญญัติ

ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

(แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน)

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมยุฎกเกล้าเจ้าอยู่หัวท้าวศรีเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า เมื่อในรัชกาลแห่งสมเด็จพระบรมชนกนาถ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ขึ้นเมื่อพระพุทธศักราช ๒๔๔๐ และได้ใช้พระราชบัญญัตินั้นเป็นแบบแผนวิธีปกครองทั่วพระราชอาณาจักอันอยู่ภายนอกจังหวัดกรุงเทพฯ มาจนบัดนี้พระราชบัญญัติอื่น ๆ อันเนื่องด้วยวิธีปกครองราษฎร ซึ่งตั้งขึ้นภายหลังต่อมา ได้ยึดพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นี้เป็นหลักอีกเป็นอันมาก เพราะฉะนั้นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ นับว่าเป็นพระราชบัญญัติสำคัญในการปกครองพระราชอาณาจักอย่างหนึ่ง

ตั้งแต่ได้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ในพระพุทธศักราช ๒๔๔๐ มาวิธีปกครองพระราชอาณาจักได้จัดการเปลี่ยนแปลงดำเนินมาโดยลำดับหลายอย่าง ทรงพระราชดำริเห็นว่า ถึงเวลาอันสมควรที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ให้ตรงกับวิถีการปกครองที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ รัตนโกสินทรศก ๑๑๖ ของเดิมแห่งใดที่ยังใช้ได้ให้คงไว้ แห่งใดที่เก่าเกินกว่าวิธีปกครองทุกวันนี้ก็แก้ไขให้ตรงกับเวลา รวบรวมตราเป็นพระราชบัญญัติไว้สืบไปดังนี้

หมวด ๑

ว่าด้วยนามและการใช้พระราชบัญญัติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศแล้วให้ใช้ทั่วทุกมณฑล เว้นแต่ในจังหวัด กรุงเทพฯ ขึ้นใน และเมื่อใช้พระราชบัญญัตินี้แล้วให้ยกเลิกพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ รัตนโกสินทรศก ๑๑๖ เสีย ใช้พระราชบัญญัตินี้แทนสืบไป

(ได้มีประกาศลงวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๔ ให้ใช้ พ.ร.บ. นี้ในเขตชั้นในกรุงเทพฯ)

มาตรา ๓ บรรดาพระราชกำหนดกฎหมายแต่ก่อน บทให้ข้อความขัดกับพระราชบัญญัตินี้ให้ยกเลิกกฎหมายบทนั้นตั้งแต่วันที่ได้ใช้พระราชบัญญัตินี้ไป

การยกเลิกตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จะกระทำมิได้

(เพิ่มเติมความวรรคสองของมาตรา ๓ โดยมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๕๒)

มาตรา ๔ อำนาจหน้าที่สมุหเทศาภิบาล ซึ่งกล่าวต่อไปในพระราชบัญญัตินี้ส่วนในมณฑลกรุงเทพฯ ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของเสนาบดีกระทรวงนครบาลหรือข้าราชการผู้ใหญ่ในกระทรวงนครบาล ซึ่งเสนาบดีกระทรวงนครบาลจะได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้มีอำนาจหน้าที่เฉพาะการนั้น ๆ อีกประการหนึ่งความที่กล่าวต่อไปในพระราชบัญญัตินี้ แห่งใดมีใจความว่า สมุหเทศาภิบาลจะทำได้ด้วยอนุมัติของเสนาบดีใจความอันนี้ไม่ต้องใช้ในส่วนมณฑลกรุงเทพฯ เพราะหน้าที่สมุหเทศาภิบาลและเสนาบดีในส่วนมณฑลกรุงเทพฯ รวมอยู่ในตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงนครบาล

(เมื่อได้ประกาศรวมกระทรวงนครบาลกับกระทรวงมหาดไทยเข้าด้วยกันเป็นกระทรวงเดียวเรียกว่า กระทรวงมหาดไทยแล้วได้ตั้งตำแหน่งสมุหพระนครบาลทำหน้าที่ทำนองสมุหเทศาภิบาล ต่อมาตำแหน่งเหล่านี้ได้ล้มเลิกไป โดย พ.ร.บ. ว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๓๖ อำนาจหน้าที่ดังกล่าวอยู่แก่ข้าหลวงประจำจังหวัด)

มาตรา ๕ ให้เสนาบดีผู้บัญชาการปกครองท้องที่มีอำนาจที่จะตั้งกฎข้อบังคับสำหรับจัดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าและกฎนั้นได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตและประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ให้ถือว่าเป็นเหมือนส่วนหนึ่งในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ในการที่จะกำหนดเขตหมู่บ้านและตำบลทั้งปวงในหัวเมืองใด ให้ผู้ว่าราชการเมืองนั้นเมื่อได้อนุมัติของสมุหเทศาภิบาลแล้ว มีอำนาจที่จะกำหนดได้และการที่จะกำหนดเขตอำเภอหนึ่งก็ให้สมุหเทศาภิบาลมีอำนาจที่จะกำหนดได้ เมื่อได้รับอนุมัติของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยแล้วจะนั้น ส่วนมณฑลกรุงเทพฯ เสนาบดีกระทรวงนครบาลกำหนดได้เด็ดขาด

หมวด ๒

ว่าด้วยวิธีอธิบายศัพท์ที่ใช้ในพระราชบัญญัติ

มาตรา ๗ ศัพท์ว่า “บ้าน” และ “เจ้าบ้าน” ซึ่งกล่าวในพระราชบัญญัตินี้ให้พึงเข้าใจดังนี้
ข้อ ๑ ศัพท์ว่า “บ้าน” นั้นหมายความว่า เรือนหลังเดียวก็ตาม หลายหลังก็ตาม ซึ่งอยู่ในเขตที่มีเจ้าของเป็นอิสระส่วนหนึ่งนับในพระราชบัญญัตินี้ว่าบ้านหนึ่ง ห้องแถว และแพ หรือเรือจ้างซึ่งจอดประจำอยู่ที่ใด ถ้ามีเจ้าของหรือผู้เช่าครอบครองเป็นอิสระต่างหากห้องหนึ่ง หลังหนึ่ง ลำหนึ่ง หรือหมู่หนึ่งในเจ้าของหรือผู้เช่าคนหนึ่งนั้น ก็นับว่าบ้านหนึ่งเหมือนกัน

ข้อ ๒ ศัพท์ว่า “เจ้าบ้าน” นั้นหมายความว่า ผู้อยู่ปกครองบ้านซึ่งได้เข้ามาแล้วในข้อก่อนจะครอบครองด้วยเป็นเจ้าของก็ตาม ด้วยเป็นผู้เช่าก็ตาม ด้วยเป็นผู้อาศัยโดยชอบด้วยกฎหมายก็ตาม นับตามพระราชบัญญัตินี้ว่าเป็นเจ้าบ้าน

ข้อ ๓ วัด โรงพยาบาล โรงทหาร โรงเรียน เรือนจำ ที่ทำการไปรษณีย์ สถานีรถไฟ สถานที่ต่าง ๆ ของรัฐบาล อยู่ในความปกครองของหัวหน้าในที่นั้นไม่นับเป็นบ้านตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๓

ว่าด้วยลักษณะปกครองหมู่บ้าน

ตอน ๑

การตั้งหมู่บ้าน

มาตรา ๘ บ้านหลายบ้านอยู่ในท้องที่อื่นหนึ่งซึ่งควรวอยู่ในความปกครองอันเดียวกันได้ ให้จัดเป็นหมู่บ้านหนึ่ง ลักษณะที่กำหนดหมู่บ้านตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือความสะดวกแก่การปกครอง เป็นประมาณ คือ

ข้อ ๑ ถ้าเป็นที่มีคนอยู่รวมกันมาก ถึงจำนวนบ้านน้อย ให้ถือเอาจำนวนคนเป็นสำคัญ ประมาณราว ๒๐๐ คน เป็นหมู่บ้านหนึ่ง

ข้อ ๒ ถ้าเป็นที่ผู้คนตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างไกลกัน ถึงจำนวนคนจะน้อย ถ้าและจำนวนบ้าน ไม่ต่ำกว่า ๕ บ้านแล้ว จะจัดเป็นหมู่บ้านหนึ่งก็ได้

ตอน ๒

การแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน การออกจากตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

(ชื่อของตอน ๒ เดิมยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๓ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖)

มาตรา ๙ ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งและมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หมู่บ้านละสองคน เว้นแต่หมู่บ้านใดมีความจำเป็นต้องมีมากกว่าสองคน ให้ขออนุมัติกระทรวงมหาดไทย

ในหมู่บ้านใด ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ก็ให้มีได้ตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยจะเห็นสมควร

ผู้ใหญ่บ้านจะได้รับเงินเดือน แต่มิใช่จากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน ส่วนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง จะได้รับเงินตอบแทนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

(ความในมาตรา ๙ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐ และข้อ ๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๒ พ.ศ. ๒๕๑๕)

มาตรา ๑๐ ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองบรรดาราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน

(ความในมาตรา ๑๐ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖)

มาตรา ๑๑ ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง
- (๒) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๓) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๔) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือกตั้ง

(ความในมาตรา ๑๑ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๓ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๓๕ ความในมาตรา ๑๑ (๑) ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๓ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๑๒ ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันรับเลือก
- (๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือกตั้งและเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน

(๔) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(๕) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๖) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ วิกลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ตัดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(๗) ไม่เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือของรัฐวิสาหกิจ หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือลูกจ้างของเอกชนซึ่งมีหน้าที่ทำงานประจำ

(๘) ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลหรือเสียชื่อในทางพาลหรือทางทุจริต หรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม

(๙) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

(๑๐) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันพ้นโทษ

(๑๑) ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกไปอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก

(๑๒) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ (๖) หรือ (๗) และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก

(๑๓) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

(๑๔) มีพื้นฐานความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบไม่ต่ำกว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เว้นแต่ในท้องที่ใดไม่อาจเลือกผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ดังกล่าวได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษายกเว้นหรือผ่อนผันได้

(๑๕) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิในกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(ความในมาตรา ๑๒ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย มาตรา ๔ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๑๕ มาตรา ๔ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้เพิ่มเติมมาตรา ๑๒ (๑๕) โดยมาตรา ๔ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๑๓ การเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสามคน และราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของราษฎรในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินเจ็ดคน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

การแต่งตั้งกรรมการ วิธีการเลือกประธานคณะกรรมการ และวิธีการตรวจสอบตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อราษฎรส่วนใหญ่เลือกผู้ใดเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว ให้นายอำเภอออกคำสั่งเพื่อแต่งตั้งและให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้านนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ในกรณีที่ผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับฉลาก ทั้งนี้ เมื่อนายอำเภอได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้วให้รายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่มีการคัดค้านว่าผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นผู้อยู่บ้านตามวรรคสี่ได้รับเลือกมาโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวน และถ้าผลการสอบสวนได้ความตามที่มีผู้คัดค้าน ให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งโดยเร็ว ทั้งนี้ ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้ง

การพ้นจากตำแหน่งของผู้อยู่บ้านตามวรรคห้า ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้อยู่บ้านได้กระทำลงไปในขณะที่ดำรงตำแหน่ง

(ความในมาตรา ๑๓ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๙ เพิ่มเติมวรรคห้า โดยมาตรา ๕ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๑๔ ผู้อยู่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุครบหกสิบปี
(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลาอุปสมบทหรือบรรพชาตามประเพณี มิให้ถือว่า มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๕)

(๓) ตาย

(๔) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๕) หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ

(๖) เมื่อราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ในหมู่บ้านนั้น จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ทั้งหมด เข้าชื่อขอให้ออกจากตำแหน่ง ในกรณีเช่นนั้นให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(๗) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้รับรายงานการสอบสวนของนายอำเภอว่าบกพร่องในหน้าที่ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

(๘) ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองติดต่อกันเกินสามเดือน เว้นแต่เมื่อมีเหตุอันสมควร และได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

(๙) ขาดการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้อยู่บ้านที่นายอำเภอเรียกประชุมสามครั้ง ติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันควร

(๑๐) ถูกปลดออกหรือไล่ออกจากตำแหน่ง เนื่องจากกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๑๑) ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ผู้อยู่บ้านพ้นจากตำแหน่งตาม (๘) ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบโดยเร็วด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดตาม (๑๑) ต้องกำหนดให้ราษฎร
ในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้วย

(ความในมาตรา ๑๔ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๘)
พ.ศ. ๒๕๓๒ เพิ่มเติม (๑ ทวิ) โดยมาตรา ๖ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๕
พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๑๕ ผู้ใหญ่บ้านและกำนันท้องที่ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกราษฎรซึ่งมีคุณสมบัติตาม
มาตรา ๑๖ เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ

(ความในมาตรา ๑๕ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๔๖ และ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐)

มาตรา ๑๖ ผู้มีสิทธิจะได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หรือผู้ช่วย
ผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒

(ความในมาตรา ๑๖ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๔๖ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๙ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๕ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๒)

มาตรา ๑๗ เมื่อผู้ใดได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
ฝ่ายรักษาความสงบ ให้กำนันรายงานไปยังนายอำเภอเพื่อออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐานและให้ถือว่าผู้นั้น
เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบตั้งแต่วันที่นายอำเภอ
ออกหนังสือสำคัญ

(ความในมาตรา ๑๗ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๔๖ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๙ และ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐)

มาตรา ๑๗ ทวิ ในหมู่บ้านใดมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ผู้ว่าราชการจังหวัด
จะแต่งตั้งให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบอีกตำแหน่งหนึ่งก็ได้
ส่วนเงินค่าตอบแทนให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

(ความในมาตรา ๑๗ ทวิ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔)
พ.ศ. ๒๕๕๐ และประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๑๒ พ.ศ. ๒๕๑๕)

มาตรา ๑๘ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบอยู่ใน
ตำแหน่งคราวละห้าปี

นอกจากออกจากตำแหน่งตามวาระ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
ฝ่ายรักษาความสงบต้องออกจากตำแหน่งเพราะขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ หรือ
เพราะเหตุเช่นเดียวกับที่ผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ (๒) ถึง (๗)

ถ้าตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบว่างลง
ให้มีการคัดเลือกผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบแทน และให้นำ
ความในมาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้ซึ่งได้รับคัดเลือกตามวรรคสามอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและ
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบต้องออกจากตำแหน่งด้วย

(ความในมาตรา ๑๘ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๔๖ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐ และมาตรา ๖ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๒)

มาตรา ๑๙ เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่

(๑) กรณีที่หมู่บ้านใดมีจำนวนราษฎรเพิ่มขึ้นไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม เมื่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันเห็นว่า จำนวนราษฎรนั้นเกินกว่าความสามารถของผู้ใหญ่บ้านคนเดียวจะดูแลปกครองให้เรียบร้อยได้ ให้กำนันรายงานต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ให้ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่และเลือกผู้ใหญ่บ้านเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้

(๒) กรณีที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใดว่างลง ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

ในกรณีที่มีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดตาม (๒) ได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาลอกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้าน หรือจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เป็นผู้รักษาการผู้ใหญ่บ้านจนกว่าจะมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านก็ได้

(ความในข้อ ๒ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๖ และมาตรา ๖ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๒๐ เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุประการใด ๆ เป็นหน้าที่ของกำนันนายตำบลนั้น จะต้องเรียกหมายตั้งและสำมะโนครัวทะเบียนบัญชีที่ได้ทำขึ้นไว้ในหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านนั้นคืนมาศึกษาไว้ เมื่อผู้ได้รับตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านแทน ก็ให้มอบสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชีทั้งปวงให้ แต่หมายตั้งนั้นกำนันต้องรีบส่งให้กรมการอำเภอ อนึ่งการที่จะเรียกคืนหมายตั้งและสำมะโนครัวทะเบียนบัญชีที่ได้กล่าวมาในข้อนี้ ถ้าขัดข้องประการใดกำนันต้องรีบแจ้งความต่อกรมการอำเภอ

มาตรา ๒๑ ถ้าผู้ใหญ่บ้านคนใดจะทำการในหน้าที่ไม่ได้ในครั้งหนึ่งคราวหนึ่งให้มอบหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนจนกว่าผู้ใหญ่บ้านนั้นจะทำการในหน้าที่ได้ และรายงานให้กำนันทราบ ถ้าการมอบหน้าที่นั้นเกินกว่าสิบห้าวัน ให้กำนันรายงานให้นายอำเภอทราบด้วย

(ความในมาตรา ๒๑ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๙ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐)

ตอน ๓ การตั้งหมู่บ้านชั่วคราว

มาตรา ๒๒ ถ้าในท้องที่อำเภอใดมีราษฎรไปตั้งชุมชนุมทำการหาเลี้ยงชีพแต่ในบางฤดู ถ้าและจำนวนราษฎรซึ่งไปตั้งทำการอยู่มากพอสมควรจะจัดเป็นหมู่บ้านได้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เพื่อความสะดวกแก่การปกครอง ก็ให้นายอำเภอประชุมราษฎรในหมู่บ้านนั้นเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งหรือหลายคนตามควรแก่กำหนดที่ว่าไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นี้

มาตรา ๒๓ ผู้ซึ่งสมควรจะเป็นว่าที่ผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๒๒ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) และ (๑๔)

(ความในมาตรา ๒๓ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒)

มาตรา ๒๔ ผู้ใหญ่บ้านเช่นนี้ให้เรียกว่า ว่าที่ผู้ใหญ่บ้าน เพราะเหตุที่เป็นตำแหน่งชั่วคราวหนึ่งคราวหนึ่งแต่มีอำนาจและหน้าที่เท่าผู้ใหญ่บ้านทุกประการ ถ้าราษฎรเลือกผู้หนึ่งผู้ใดอันสมควรจะว่าที่ผู้ใหญ่บ้านได้ ก็ให้รายงานขอหมายตั้งต่อผู้ว่าราชการเมือง

มาตรา ๒๕ หมายตั้งว่าที่ผู้ใหญ่บ้านนี้ให้ผู้ว่าราชการเมืองทำหมายพิเศษตั้ง เพื่อให้ปรากฏว่าผู้ันว่าที่ผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่เดือนนั้นเพียงเดือนนั้นเป็นที่สุด ตามกำหนดฤดูกาลที่ราษฎรจะตั้งชุมนุมกันอยู่ในที่นั้น เมื่อราษฎรอพยพแยกย้ายกันไปแล้ว ก็ให้เป็นอันสิ้นตำแหน่งและหน้าที่ เมื่อถึงฤดูใหม่ก็ให้เลือกตั้งใหม่อีกทุกคราวไป

มาตรา ๒๖ หมู่บ้านที่จัดขึ้นชั่วคราวนี้ ให้รวมอยู่ในกำนันนายตำบลซึ่งได้กล่าวท่อนที่นั้นแต่เดิม เว้นไว้แต่ถ้าท่อนที่เป็นท่อนที่ป่าเปลี่ยนห่างไกลจากกำนัน เมื่อมีจำนวนคนไปตั้งอยู่มากผู้ว่าราชการเมืองเห็นจำเป็นจะต้องมีกำนันขึ้นต่างหาก ก็ให้เลือกและตั้งว่าที่กำนันได้โดยทำนองตั้งว่าที่ผู้ใหญ่บ้านตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

ตอน ๔

หน้าที่และอำนาจของผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

(ความซึ่งเป็นชื่อของตอน ๔ ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐)

มาตรา ๒๗ ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านของตน และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน

(๒) สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องที่

(๓) ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ

(๕) ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๖) ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

(๗) อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้ สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร

(๘) แจงให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดป้องกันอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย

(๙) จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

(๑๐) ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย

(๑๑) ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย

(ความในมาตรา ๒๗ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๒๘ ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องกับความอาญาดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน ต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

ข้อ ๒ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านที่ใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้นให้ทราบ

ข้อ ๓ เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้ที่กระทำผิดกฎหมายมีอยู่ก็ดี หรือสิ่งของที่สงสัยว่าได้มาโดยการกระทำผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำผิดกฎหมายก็ดี ให้จับสิ่งของนั้นไว้และรับนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ ๔ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่า เป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับตัวผู้นั้นไว้และรับนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ ๕ ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้นและรับส่งต่อกำนัน หรือกรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ ๖ เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย

มาตรา ๒๘ ทวิ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติกิจการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านเท่าที่ได้รับมอบหมายจากผู้ใหญ่บ้านให้กระทำ

(๒) เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้าน ในกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

(๒) ถ้ารู้เห็นหรือทราบว่าการฉ้อฉลใดเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน

ถ้าเหตุการณ์ฉ้อฉลวรรคหนึ่งเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียง ให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านในท้องถิ่นนั้นและรายงานให้ผู้ใหญ่บ้านของตนทราบ

(๓) ถ้ามีคนจรเข้ามาในหมู่บ้านและสงสัยว่าไม่ได้มาโดยสุจริต ให้นำตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน

(๔) เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ต้องระงับเหตุ ปราบปราม ติดตามจับผู้ร้ายโดยเต็มกำลัง

(๕) เมื่อตรวจพบหรือตามจับได้สิ่งของใดที่มีไว้เป็นความผิดหรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด ให้รับนำส่งผู้ใหญ่บ้าน

(๖) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ใดได้กระทำความผิดและกำลังจะหลบหนีให้ควบคุมตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน

(๗) ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย

(ความในมาตรา ๒๘ ทวิ บัญญัติเพิ่มโดยมาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ ต่อมาถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐)

มาตรา ๒๘ ตรี ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากผู้ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าสองคน แต่ไม่เกินสิบคน

คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือที่นายอำเภอมอบหมาย หรือที่ผู้ใหญ่บ้านร้องขอ

ให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน

ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรใดจะมีสิทธิเป็นกรรมการหมู่บ้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

วิธีการเลือกและการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการปฏิบัติหน้าที่ การประชุม และการวินิจฉัยชี้ขาด ของคณะกรรมการหมู่บ้านให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้กระทรวงมหาดไทยจ่ายเป็นเงินอุดหนุน ให้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(ความในมาตรา ๒๘ ตรี ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๒๘ จัตวา ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย ให้ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบใช้อำวุธปืนของทางราชการได้

การเก็บรักษาและการใช้อำวุธปืนให้เป็นไปตามข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทย
(ความในมาตรา ๒๘ จัตวา บัญญัติเพิ่มโดยมาตรา ๑๓ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๔๘๖)

หมวด ๔

ว่าด้วยลักษณะปกครองตำบล

ตอน ๑

การตั้งตำบล

มาตรา ๒๙ หลายหมู่บ้านรวมกันราว ๒๐ หมู่บ้าน ให้จัดเป็นตำบลหนึ่ง และเมื่อสมุหเทศาภิบาลเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ผู้ว่าราชการเมืองกำหนดหมายเขตตำบลนั้นให้ทราบได้โดยชัดว่าเพียงใดทุกด้าน ถ้าที่หมายเขตไม่มีลำห้วย, หนอง, คลอง, บึง, บาง หรือสิ่งใดเป็นสำคัญก็ให้จัดให้มีหลักปักหมายเขตไว้เป็นสำคัญ

มาตรา ๒๙ ทวิ ในตำบลหนึ่งให้มีกำนันคนหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบลนั้น กำนันจะได้รับเงินเดือนแต่มีใช้จากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน

ในตำบลหนึ่งให้มีคณะกรรมการตำบลคณะหนึ่ง มีหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อกำนันเกี่ยวกับกิจการที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน

คณะกรรมการตำบลประกอบด้วยกำนันท้องที่ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล เป็นกรรมการตำบลโดยตำแหน่ง และครูประชาบาลในตำบลหนึ่งคน กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน เป็นกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนายอำเภอเป็นผู้คัดเลือกแล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐานและให้ถือว่าผู้นั้นเป็นกรรมการตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดออกหนังสือสำคัญ

กรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี

นอกจากออกจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิต้องออกจากตำแหน่งเพราะพ้นจากตำแหน่งครูประชาบาลหรือกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

ถ้าตำแหน่งกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ให้มีการคัดเลือกขึ้นแทนให้เต็มตำแหน่งที่ว่างและให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

การคัดเลือกกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กระทำภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่าง ถ้าตำแหน่งนั้นว่างลงก่อนถึงกำหนดออกตามวาระไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่คัดเลือกขึ้นแทนก็ได้

(ความในมาตรา ๒๙ ทวิ บัญญัติเพิ่มโดยมาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ต่อมาถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๑๕ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐)

มาตรา ๒๙ ตริ ในการประชุมคณะกรรมการตำบล ต้องมีกรรมการตำบลมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวน จึงจะเป็นองค์ประชุม ให้กำนันเป็นประธาน การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานออกเสียงอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

(ความในมาตรา ๒๙ ตริ บัญญัติเพิ่มโดยมาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ต่อมาถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๑๕ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐)

ตอน ๒

การตั้งกำนันและกำนันออกจากตำแหน่ง

มาตรา ๓๐ ให้นายอำเภอเป็นประธานประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น เพื่อปรึกษาหรือคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งในตำบลนั้นขึ้นเป็นกำนัน เมื่อผู้ใหญ่บ้านที่มาประชุมเห็นชอบคัดเลือกผู้ใดแล้ว ให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนัน

ในกรณีที่มีผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็นกำนันมากกว่าหนึ่งคน ให้นายอำเภอจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนน เมื่อผู้ใหญ่บ้านคนใดได้รับคะแนนเสียงสูงสุดให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนัน ในกรณีที่ได้รับคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

การลงคะแนนต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อคัดเลือกผู้ใดเป็นกำนันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

การประชุมผู้ใหญ่บ้านตามวรรคหนึ่งต้องมีผู้ใหญ่บ้านมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดที่มีอยู่ในตำบลนั้น จึงเป็นองค์ประชุม

ให้นำบทบัญญัติในวรรคห้าและวรรคหกของมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับกับการเลือกกำนันด้วย โดยอนุโลม

(ความในมาตรา ๓๐ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย มาตรา ๙ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๓๑ กำนันต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อต้องออกจากผู้ใหญ่บ้าน

(๒) ได้รับอนุญาตให้ลาออก

(๓) ยุบตำบลที่ปกครอง

(๔) เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เพราะพิจารณาเห็นว่าบกพร่อง

ในทางความประพฤติ หรือความสามารถไม่พอแก่ตำแหน่ง

(๕) ต้องถูกปลดหรือไล่ออกจากตำแหน่ง

การออกจากตำแหน่งกำนันนั้นให้ออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านด้วย เว้นแต่การออกตาม

(๒) (๓) และ(๔) ไม่ต้องออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

(ความในมาตรา ๓๑ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖)

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ตำแหน่งกำนันว่างลง ให้คัดเลือกกำนันขึ้นใหม่ภายในกำหนดเวลา สิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบการว่างนั้น

หากมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการคัดเลือกกำนันภายในกำหนดตามวรรคหนึ่งได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกกำนัน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เป็นผู้รักษาการกำนันจนกว่าจะมีการคัดเลือกกำนันก็ได้

(ความในมาตรา ๓๒ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดย มาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๓๓ ถ้ากำนันทำการในหน้าที่ไม่ได้ในชั่วครวเวลาใด เช่นไปทางไกลเป็นต้น ให้มอบอำนาจและหน้าที่ให้แก่ผู้ใหญ่บ้านคนใดคนหนึ่งซึ่งอยู่ในตำบลเดียวกันให้ทำการแทน และให้ผู้แทนนี้มีอำนาจเต็มทีในตำแหน่งกำนัน แต่การที่กำนันจะมอบหมายหน้าที่ให้แก่ผู้ใหญ่บ้านทำการแทนเช่นนี้ ให้บอกผู้ใหญ่บ้านทั้งหลายในตำบลเดียวกันและบอกกรรมการอำเภอให้ทราบไว้ด้วย

ตอน ๓

หน้าที่และอำนาจของกำนัน

มาตรา ๓๔ บรรดาการที่จะตรวจตรารักษาความปกติเรียบร้อยในตำบล คือ การที่จะว่ากล่าวราษฎรในตำบลนั้น ให้ประพฤติตามพระราชกำหนดกฎหมายก็ดี หรือการที่จะป้องกันภัยอันตรายและรักษาความสุขสำราญของราษฎรในตำบลนั้นก็ดี หรือการที่จะรับกิจสุทุกข์ของราษฎรในตำบลนั้นขึ้นร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการเมือง กรมการอำเภอ และจะรับข้อราชการมาประกาศแก่ราษฎรในตำบลนั้นก็ดี หรือที่จะจัดการตามพระราชกำหนดกฎหมาย เช่นการตรวจและนำเก็บภาษีอากรในตำบลนั้นก็ดี การทั้งนี้อยู่ในหน้าที่ของกำนันผู้เป็นนายตำบล ผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงในตำบลนั้น และแพทย์ประจำตำบลจะต้องช่วยกันเอาเป็นธุระจัดการให้เรียบร้อยได้ตามสมควรแก่หน้าที่

มาตรา ๓๔ ทวิ นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวโดยเฉพาะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกำนัน ให้กำนันมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านด้วย

(ความในมาตรา ๓๔ ทวิ บัญญัติเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๒ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖)

มาตรา ๓๕ กำนันมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวกับความอายุดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบลของตน ต้องแจ้งความต่อกรมการอำเภอให้ทราบ

ข้อ ๒ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบลที่ใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลนั้นให้ทราบ

ข้อ ๓ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ใดกระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกรมการอำเภอ

ข้อ ๔ ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในตำบลนั้น เป็นหน้าที่ของกำนันที่จะจับผู้นั้นแล้วรีบส่งต่อกรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ ๕ เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึด กำนันต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย

ข้อ ๖ ถ้ามีผู้มาขออายัดตัวคนหรือสิ่งของก็ดีหรือผู้ต้องโจรกรรม จะทำกฎหมายตราลีนหรือมีผู้จะขอทำชั้นสูตรขาดแคลนก็ดี ทั้งนี้ให้กำนันสืบสวนฟังข้อความแล้วรีบนำตัวผู้ขอและผู้ต้องอายัด และทรัพย์สินของบรรดาที่จะพาไปตัวนั้นไปยังกรมการอำเภอ ถ้าสิ่งของอย่างใดจะพาไปไม่ได้ ก็ให้กำนันชั้นสูตรให้รู้เห็น แล้วนำความไปแจ้งต่อกรมการอำเภอในขณะนั้น

มาตรา ๓๖ ถ้ากำนันรู้เห็นเหตุทุกข์ร้อนของราษฎร หรือการแปลกประหลาดเกิดขึ้นในตำบลต้องรีบรายงานต่อกรมการอำเภอให้ทราบ

มาตรา ๓๗ ถ้าเกิดจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ชิงทรัพย์ก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี ไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใด ๆ ในตำบลของตน หรือในตำบลที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยให้ก็ดี หรือมีผู้ร้ายแต่ที่อื่น ๆ มาฆ่าผู้ในตำบลนั้นก็ดี หรือมีเหตุอันควรว่าลูกบ้านในตำบลนั้น บางคนจะเกี่ยวข้องเป็นโจรผู้ร้ายก็ดี เป็นหน้าที่ของกำนันจะต้องเรียกผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายหรือติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นตามควรแก่การโดยเต็มกำลัง

มาตรา ๓๘ ให้กำนันดูแลคนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุควรสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้ายให้ได้มีที่พักตามควร

มาตรา ๓๙ ถ้าผู้เดินทางด้วยราชการจะต้องการคนนำทาง หรือขาดแคลนพาหนะเสียดียงอาหารลงในระหว่างทาง และจะร้องขอต่อกำนันให้ช่วยสงเคราะห์ กำนันต้องช่วยจัดหาให้ตามที่จะทำได้ ถ้าหากว่าการที่จะช่วยเหลือนั้นจะต้องออกราคาค่าจ้างเพียงใด ให้กำนันเรียกเอาแก่ผู้เดินทางนั้น

มาตรา ๔๐ กำนันต้องร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อันอยู่ในตำบลนั้น

(ความในมาตรา ๔๐ ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๔๑ กำนันต้องรักษาบัญชีสำมะโนครัว และทะเบียนบัญชีของรัฐบาลในตำบลนั้น และคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตรงกับบัญชีของผู้ใหญ่บ้าน

มาตรา ๔๒ กำนันต้องทำบัญชีสิ่งของ ซึ่งต้องภาชีอากรในแขวงนั้นยื่นต่อกรมการอำเภอ และนำราษฎรไปเสียภาษีอากรตามพระราชบัญญัติภาษีอากร

มาตรา ๔๓ กำนันกระทำการตามหน้าที่จะเรียกผู้ใดมาหาหรือให้ช่วยก็ได้

มาตรา ๔๔ ในตำบลหนึ่งให้มีสารวัตรสำหรับเป็นผู้ช่วยและรับใช้สอยของกำนันสองคน ผู้ที่จะเป็นสารวัตรนี้แล้วแต่กำนันจะขอร้องให้ผู้ใดเป็น แต่ต้องได้รับความเห็นชอบของผู้ว่าราชการเมือง ด้วยจึงเป็นได้ และกำนันมีอำนาจเปลี่ยนสารวัตรได้

ตอน ๔

แพทย์ประจำตำบล การตั้งและหน้าที่

มาตรา ๔๕ ในตำบลหนึ่งให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านประชุมพร้อมกันเลือกผู้ที่มีความรู้ใน วิชาแพทย์เป็นแพทย์ประจำตำบลคนหนึ่งสำหรับจัดการป้องกันความไข้เจ็บของราษฎรในตำบลนั้น

มาตรา ๔๖ การแต่งตั้งแพทย์ประจำตำบลให้ข้าหลวงประจำจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคล ผู้มีสัญชาติไทยและต้องแต่งตั้งจากผู้ที่มิถิ่นที่อยู่ในตำบลนั้น เว้นแต่ผู้ที่เป็นแพทย์ประจำตำบลที่ใกล้เคียงกัน อยู่แล้วและยอมกระทำการรวมเป็นสองตำบล ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นสมควรก็แต่งตั้งได้

(ความในมาตรา ๔๖ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๑๓ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖)

มาตรา ๔๗ เหตุที่แพทย์ประจำตำบลจะต้องออกจากตำแหน่งนั้น เหมือนกับเหตุที่กำนัน จะต้องออกจากตำแหน่งทุกประการ

มาตรา ๔๘ แพทย์ประจำตำบล มีหน้าที่ดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะช่วยกำนันผู้ใหญ่บ้านคิดอ่านและจัดการรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล ดังกล่าวไว้ในมาตรา ๓๖ และ ๕๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๒ ที่จะคอยสังเกตตรวจตราความไข้เจ็บที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลนั้น และตำบลที่ ใกล้เคียง ถ้าเกิดโรคภัยร้ายแรงเช่นอหิวาตกโรคก็ตี กาฬโรคก็ตี ไช้ทรพิษก็ตี ต้องคิดป้องกันด้วย แนะนำ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ส่งราษฎรให้จัดการป้องกันโรคเช่นทำความสะอาดเป็นต้น และแพทย์ประจำตำบลต้อง เทียวตรวจตราชี้แจงแก่ราษฎรด้วย

ข้อ ๓ การป้องกันโรคภัยในตำบลนั้น เช่น ปลูกทรพิษ ป้องกันไช้ทรพิษก็ตี ที่จะมียาแก้โรค ไว้สำหรับตำบลก็ตี ดูแลอย่าให้ในตำบลนั้นมีสิ่งโสโครกอันเป็นเชื้อโรคก็ตี การเหล่านี้อยู่ในหน้าที่แพทย์ ประจำตำบล ๆ จะต้องคิดอ่านกับแพทย์ประจำเมือง และกำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นให้สำเร็จตลอดไป

ข้อ ๔ ถ้าโรคภัยร้ายกาจ เช่น อหิวาตกโรค กาฬโรค ไช้ทรพิษ โรคระบาดปศุสัตว์ เกิดขึ้น ในตำบลนั้น แพทย์ประจำตำบลต้องรับรายงานไปยังกรมการอำเภอให้ทราบโดยทันที และต่อไปเนื่อง ๆ จนกว่าจะสงบโรค

มาตรา ๔๙ แพทย์ประจำตำบลมีสังกัดขึ้นอยู่ในแพทย์ประจำเมือง แพทย์ประจำเมืองมี หน้าที่ที่จะต้องตรวจตราและนำการงานในหน้าที่แพทย์ประจำตำบลในเมืองนั้นทั่วไป

ตอน ๕

การประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการตำบล กรรมการหมู่บ้าน
แพทย์ประจำตำบล และวินัยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
แพทย์ประจำตำบล และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

(ความซึ่งเป็นชื่อของตอน ๕ ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๑๖ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐)

มาตรา ๕๐ เมื่อกำนันเห็นว่ามีการอันใดเนื่องในการรักษาความปกติเรียบร้อยในตำบลสมควรจะปรึกษารื้อกันระหว่างกำนันผู้ใหญ่บ้านทั้งปวง และแพทย์ประจำตำบล กำนันก็มีอำนาจที่จะเรียกมาประชุมปรึกษารื้อกัน และให้เอาเสียงที่เห็นพร้อมกันโดยมากเป็นที่ชี้ขาดตกลงในการที่ปรึกษารื้อกันนั้น

มาตรา ๕๑ ให้กำนันเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลมาประชุมเพื่อปรึกษารื้อการที่จะรักษาหน้าที่ในตำบลให้เรียบร้อย ไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง

ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านตามครั้งคราวที่เห็นสมควร หรือเมื่อกรรมการมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งร้องขอให้มีการประชุม แต่เมื่อรวมปีหนึ่งจะต้องมีการประชุมไม่น้อยกว่าหกครั้ง

ให้กำนันเรียกประชุมคณะกรรมการตำบลไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง

(ความในมาตรา ๕๑ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๑๔ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖)

มาตรา ๕๒ ถ้ามีเหตุสงสัยว่าผู้ใดในตำบลนั้น แสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเป็นคนจืดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถจะชี้แจงความบริสุทธิ์ของตนได้ก็ดี ให้กำนันเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านสืบสวน ถ้ามีหลักฐานควรเชื่อว่าเป็นความจริง ก็ให้เอาตัวผู้นั้นส่งกรมการอำเภอไปฟ้องร้องเอาโทษตามมาตรา ๓๐ แห่งกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา ๕๓ เมื่อมีผู้ใหญ่บ้านนำคนจรแปลกหน้าออกสามะโนครวัดตำบลมาส่งกำนันตามความในมาตรา ๒๗ ข้อ ๖ ให้กำนันปรึกษารื้อกับผู้ใหญ่บ้าน เมื่อเห็นสมควรจะขับไล่คนผู้นั้นออกไปเสียจากท้องที่ตำบลนั้นก็ได้

มาตรา ๕๔ ถ้าลูกบ้านผู้ใดไปตั้งทับ กระท่อม หรือเรือนโรงอยู่ในที่เปลี่ยวในตำบลนั้น ซึ่งน่ากลัวจะเป็นอันตรายด้วยโจรผู้ร้ายหรือน่าสงสัยว่าจะเป็นสำนักโจรผู้ร้าย การอย่างนี้ให้กำนันกับผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นประชุมปรึกษากันดู เมื่อเห็นเป็นการสมควรแล้วจะบังคับให้ลูกบ้านคนนั้นย้ายเข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้านราษฎรก็ได้ และให้นำความแจ้งต่อกรมการอำเภอด้วย

มาตรา ๕๕ ถ้าราษฎรคนใดทั้งให้บ้านเรือนชำรุดรุงรัง หรือปล่อยให้โสโครกโสภมาอาจจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อยู่ในที่นั้นหรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงกัน หรือผู้ที่ไปมา หรือให้เกิดอัคคีภัยหรือโรคภัยให้กำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลปรึกษากัน ถ้าเห็นควรจะบังคับให้ผู้อยู่ในที่นั้นแก้ไขเสียให้ดีก็บังคับได้ ถ้าผู้นั้นไม่ทำตามบังคับ ก็ให้กำนันนำความร้องเรียนต่อกรมการอำเภอ

มาตรา ๕๖ ในเวลาใดจะมีอันตรายแก่การทำมาหากินของลูกบ้านในตำบลนั้น เช่น มีเหตุโรคภัยไข้เจ็บติดต่อกเกิดขึ้น หรือน้ำมากหรือน้ำน้อยเกินไป เป็นต้น ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลปรึกษาหารือกันในการที่จะป้องกันแก้ไขเสียวยกยันตรายด้วยอาการที่แนะนำลูกบ้านให้ทำอย่างใดหรือลงแรงช่วยกันได้ประการใด กำนันมีอำนาจที่จะบังคับการนั้นได้ ถ้าเห็นเป็นการเหลือกำลังให้ร้องเรียนต่อกรมการอำเภอ และผู้ว่าราชการเมืองขอคำสั่งรัฐบาลช่วย

มาตรา ๕๗ ในการที่จะสำรวจสามะโนคริวและทะเบียนบัญชีต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในราชการ เช่นการที่จะสำรวจสามะโนคริวและทำบัญชีไร่นา และสิ่งของต้องพิกักภาษีอากรในตำบลนั้น กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงประชุมกันตรวจทำบัญชีให้ถูกต้อง และให้ลงชื่อพร้อมกันเป็นพยานในบัญชีที่จะยื่นต่อเจ้าพนักงานก็ได้

มาตรา ๕๘ ในการที่จะทำรายงานประจำหรือรายงานจรอย่างใด ๆ ยื่นต่อกรมการอำเภอ กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้นพร้อมกันตรวจสอบก่อน และจะให้ลงชื่อเป็นพยานในรายงานนั้นก็ได้

มาตรา ๕๙ ในเวลาที่มีผู้ว่าราชการเมือง หรือกรมการอำเภอมิหมายให้ประกาศข้อราชการอันใดแก่ราษฎร กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นพร้อมกันชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจข้อราชการอันนั้นแล้วให้รับข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรอีกชั้นหนึ่งก็ได้

มาตรา ๖๐ ในเวลาใดมีการนัดขัตฤกษ์ หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ในตำบลนั้น กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลพร้อมกันมาช่วยพิทักษ์รักษาความเรียบร้อยในที่อันนั้น ถ้าแลเห็นเป็นการจำเป็นแล้ว จะขอแรงงานราษฎรมาช่วยด้วยก็ได้

มาตรา ๖๑ เวลาข้าราชการผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชาโดยตรงมาตรวจราชการในท้องที่ กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลประชุมพร้อมกันเพื่อแจ้งข้อราชการ หรือฟังราชการก็ได้

มาตรา ๖๑ ทวิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดต้องได้รับโทษ

วินัยและโทษผิดวินัยให้ใช้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนโดยอนุโลม
อำนาจการลงโทษ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลให้เป็นไปดังนี้

(๑) กำนันมีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ใหญ่บ้าน

(๒) นายอำเภอมีอำนาจลงโทษกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลดังนี้

(ก) ลดอันดับเงินเดือนไม่เกินหนึ่งอันดับ

(ข) ตัดเงินเดือน โดยเทียบในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้าแผนกกับผู้กระทำผิดชั้นเสมียนพนักงาน ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(ค) ลงโทษภาคทัณฑ์

เมื่อกำนันผู้ใหญ่บ้านคนใดถูกฟ้องในคดีอาญา เว้นแต่คดีความผิดในลักษณะฐานลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีที่ต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงถูกสอบสวนเพื่อไล่ออกหรือปลดออก ถ้านายอำเภอเห็นว่าคงให้อยู่ในตำแหน่งจะเป็นการเสียหายแก่ราชการจะสั่งให้พักหน้าที่ก็ได้ แล้วรายงานให้ข้าหลวงประจำจังหวัดทราบ การสั่งให้กลับเข้ารับหน้าที่ตลอดถึงการวินิจฉัยว่าจะควรจ่ายเงินเดือนระหว่างพักให้เพียงใดหรือไม่ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นผู้พิจารณาสั่งอนุโลมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(๓) ข้าราชการประจำจังหวัดมีอำนาจลงโทษกักขังผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลในทุกสถาน ในกรณีการลดอันดับและตัดเงินเดือน ให้เทียบข้าราชการประจำจังหวัดในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้ากอง และกักขังผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบลเป็นชั้นเสมียนพนักงานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

โดยเฉพาะโทษปลด หรือไล่ออก ถ้ากักขังผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลผู้ถูกลงโทษเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็มีสิทธิร้องทุกข์ต่อกระทรวงมหาดไทย

การร้องทุกข์ให้ทำคำร้องลงลายมือชื่อยื่นต่อนายอำเภอภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งการลงโทษ เพื่อนายอำเภอจักได้เสนอต่อไปยังข้าหลวงประจำจังหวัดและกระทรวงมหาดไทยตามลำดับ ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันได้รับคำร้องทุกข์ พร้อมด้วยคำชี้แจงถ้าจะพึงมี ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งให้ยกคำร้องทุกข์หรือเพิกถอนคำสั่งการลงโทษหรือลดโทษ

(ความในมาตรา ๖๑ ทวิ บัญญัติเพิ่มโดยมาตรา ๑๕ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๔๘๖)

มาตรา ๖๑ ตริ ให้นำความในมาตรา ๖๑ ทวิ เฉพาะที่เกี่ยวกับผู้ใหญ่บ้านมาใช้บังคับแก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบโดยอนุโลม

(ความในมาตรา ๖๑ ตริ บัญญัติเพิ่มโดยมาตรา ๑๗ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔)

พ.ศ. ๒๔๙๐)

หมวด ๕

ว่าด้วยลักษณะปกครองอำเภอ

ตอน ๑

การตั้งอำเภอและกิ่งอำเภอ

มาตรา ๖๒ ท้องที่หลายตำบลอันสมควรอยู่ในความปกครองอันเดียวกันได้ ให้จัดเป็นอำเภอหนึ่ง

มาตรา ๖๓ ลักษณะการตั้งอำเภอ ให้สมุหเทศาภิบาลจัดการดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ให้กำหนดเขตท้องที่อำเภอ มีเครื่องหมายและจุดเขตอำเภออื่นทุกด้าน อย่าให้มีที่ว่างเปล่าอยู่นอกเขตอำเภอ

ข้อ ๒ ให้กำหนดจำนวนตำบลที่รวมเข้าเป็นอำเภอ และให้กำหนดเขตตำบลให้ตรงกับเขตอำเภอ ถ้ามีที่ว่างเปล่า เช่น ทุ่งหรือป่า เป็นต้น อยู่ใกล้เคียงท้องที่อำเภอใดหรือจะตรวจตราปกครองได้สะดวกจากอำเภอใด ก็ให้สมุหเทศาภิบาลกำหนดที่ว่างนั้นเป็นที่ฝากในอำเภอนั้น

ข้อ ๓ ให้กำหนดที่ตั้งว่าการอำเภอให้อยู่ในที่ซึ่งจะทำการปกครองราษฎรในอำเภอนั้นได้สะดวก

ข้อ ๔ ให้สมุหเทศาภิบาลบอกข้อกำหนดเหล่านี้เข้ามายังเสนาบดีในเวลาที่จะจัดตั้งอำเภอใหม่ เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงประกาศตั้งอำเภอได้

มาตรา ๖๔ อำเภอใดท้องที่กว้างขวางกรมการอำเภอจะไปตรวจตราให้ตลอดท้องที่ได้ โดยยาก แต่หากในท้องที่นั้นผู้คนไม่มากมายพอแก่จะจัดตั้งขึ้นเป็นอำเภอหนึ่งต่างหากก็ดี หรือในท้องที่ อำเภอใดมีที่ประชุมชนมากอยู่ห่างไกลจากที่ว่าการอำเภอ กรมการอำเภอจะไปตรวจการไม่ได้ตั้งสมควร แต่จะตั้งที่ประชุมชนแห่งนั้นขึ้นเป็นอำเภอต่างหากท้องที่จะเล็กไปก็ดี ถ้าความขัดข้องในการปกครองมีขึ้น อย่างใดตั้งว่ามานี้ จะแบ่งท้องที่นั้นออกเป็นกิ่งอำเภอเพื่อให้สะดวกแก่การปกครองก็ได้ ให้พึงเข้าใจว่า การที่ตั้งกิ่งอำเภอนั้น ให้ตั้งต่อเมื่อมีความจำเป็นในการปกครอง อำเภอหนึ่งจะมีกิ่งอำเภอเดียวหรือหลาย กิ่งอำเภอก็ได้

มาตรา ๖๕ การจัดตั้งกิ่งอำเภอใด ก็เสมือนตั้งที่ว่าการอำเภอนั้นเองขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เพื่อความสะดวกแก่การปกครอง การที่จะกำหนดจะต้องกำหนดแต่ว่าตำบลใด ๆ บ้าง ที่จะต้องอยู่ใน ปกครองของกิ่งอำเภอ เมื่อสมุหเทศาภิบาลได้รับอนุญาตของเสนาบดีแล้วก็จัดตั้งกิ่งอำเภอได้

ตอน ๒

การจัดตั้งกรมการอำเภอ

มาตรา ๖๖ อำเภอหนึ่งให้มีพนักงานปกครองคณะหนึ่งเรียกรวมกันว่า กรมการอำเภอ ๓ แยกเป็นรายตำแหน่ง ดังนี้ คือ

(๑) นายอำเภอ หรือถ้าเป็นตำแหน่งพิเศษ เรียกว่าผู้ว่าราชการอำเภอ เป็นหัวหน้าการ ปกครองทั่วไปในอำเภอ และขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการเมือง มีอำเภอละคนหนึ่ง

(๒) ปลัดอำเภอเป็นผู้ช่วยและผู้แทนนายอำเภออยู่ในบังคับนายอำเภอ อำเภอหนึ่ง มีจำนวน ปลัดอำเภอน้อยตามสมควรแก่ราชการ

(๓) สมุหบัญชีอำเภอ หรือ ข้าราชการมีสังกัดในกรมสรรพากร มีหน้าที่เป็นผู้ช่วยนายอำเภอ ในการเก็บภาษีอากรและผลประโยชน์แผ่นดิน อยู่ในบังคับนายอำเภอ

มาตรา ๖๗ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ สมุหบัญชีซึ่งรวมเรียกกันว่ากรมการอำเภอนี้ แม้มี ตำแหน่งต่างกันย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันในการที่จะให้การปกครองอำเภอนั้นเรียบร้อย และเมื่อตำแหน่งใดการมากเหลือมือ หรือว่าว่างพนักงาน กรมการอำเภอแม้อยู่ในตำแหน่งอื่นต้องช่วยและ ต้องทำแทนกันจะถือว่าเป็นพนักงานต่างกันนั้นไม่ได้

มาตรา ๖๘ นายอำเภอมีอำนาจในส่วนธุรการฝ่ายพลเรือนเหนือข้าราชการทุกแผนก ที่ประจำรักษาราชการในอำเภอนั้น อำนาจที่ว่ามีแก่อำเภอที่ตั้งที่ว่าการเมือง หรือที่ว่าการมณฑล

มาตรา ๖๙ ในอำเภอหนึ่งนอกจากมีกรมการอำเภอให้มีตำแหน่งเสมียนพนักงานอยู่ใน บังคับบัญชากรมการอำเภออีกมากน้อยตามสมควรแก่ราชการ กับมีปลัดอำเภอประจำตำบลซึ่งมีอำนาจ บังคับบัญชาเหนือกำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น

ปลัดอำเภอประจำตำบลมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับกรมการอำเภอ ซึ่งมีอยู่ตามกฎหมาย ว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ แต่รับผิดชอบในกิจการเฉพาะตำบลที่ตนมีหน้าที่ประจำอยู่

(ความในมาตรา ๖๙ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๑๖ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครอง ท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖)

มาตรา ๗๐ พนักงานปกครองกิ่งอำเภอ จะมีกรมการอำเภอรองแต่นายอำเภอตำแหน่งใด อยู่ประจำการ และจะมีเสมียนพนักงานอยู่ประจำทำการที่กิ่งอำเภอเท่าใด ทั้งนี้แล้วแต่จะสมควรแก่ราชการ แต่ผู้ที่เป็นใหญ่อยู่ประจำทำการที่กิ่งอำเภอต้องอยู่ในบังคับนายอำเภอ และทำการในหน้าที่ในเวลาที่ นายอำเภอมิได้มาอยู่ที่กิ่งอำเภอเหมือนเป็นผู้แทนนายอำเภอจะนั้น

มาตรา ๗๑ อำเภอใดมีกิ่งอำเภอ การอย่างใดจะควรแยกเป็นส่วนไปสำหรับกิ่งอำเภอ และการอย่างใดควรรวมทำแต่ในที่ว่าการอำเภอแห่งเดียว ทั้งนี้ผู้ว่าราชการเมืองมีอำนาจที่จะกำหนดได้ โดยอนุมัติของสมุหเทศาภิบาล

มาตรา ๗๒ การเลือกตั้งย้ายถอนนายอำเภอ ให้สมุหเทศาภิบาลมีอำนาจที่จะทำได้ โดยอนุมัติของเสนาบดี

มาตรา ๗๓ การเลือกตั้งย้ายถอนปลัดอำเภอ สมุหบัญชีอำเภอ ให้ผู้ว่าราชการเมือง มีอำนาจที่จะทำได้โดยอนุมัติของสมุหเทศาภิบาล สมุหเทศาภิบาลต้องบอกเข้ามายังเสนาบดีให้ทราบด้วย จงทุกคราว

มาตรา ๗๔ การเลือกตั้งย้ายถอนเสมียนพนักงานในอำเภอ ให้ผู้ว่าราชการเมืองมีอำนาจ ที่จะทำได้ ต้องบอกให้สมุหเทศาภิบาลทราบด้วยจงทุกคราว

มาตรา ๗๕ เวลาตำแหน่งปลัดอำเภอ หรือสมุหบัญชีอำเภอว่าง ให้นายอำเภอมีอำนาจ ที่จะจัดผู้หนึ่งผู้ใดในคณะกรรมการอำเภอ หรือเสมียนพนักงานคนหนึ่งคนใดเข้าทำการในตำแหน่งนั้น ๆ ได้ชั่วคราว แต่ต้องรีบออกไปยังผู้ว่าราชการเมือง และให้ผู้นั้นทำการในตำแหน่งนั้นไปจนกว่าจะได้รับคำสั่ง จากเจ้าพนักงานผู้ใหญ่ให้เป็นประการใด

เวลาตำแหน่งเสมียนพนักงานในอำเภอว่าง ให้นายอำเภอมีอำนาจที่จะจัดคนเข้าทำการใน ตำแหน่งนั้น ๆ ได้ชั่วคราว แต่ต้องบอกขออนุมัติของผู้ว่าราชการเมืองภายในเดือนหนึ่ง แล้วแต่ผู้ว่าราชการ เมืองจะตั้งผู้นั้นหรือผู้อื่นให้เป็นแทนในตำแหน่งที่ว่าง

มาตรา ๗๖ บรรดาข้าราชการซึ่งมีสังกัดทำราชการอยู่ในที่ว่าการอำเภอ นายอำเภอ มีอำนาจที่จะให้ลาได้คราวละไม่เกินสิบห้าวัน

มาตรา ๗๗ ถ้าและผู้ใดมีเหตุอันนายอำเภอเห็นว่าจะให้ทำราชการอยู่ในตำแหน่งจะเสีย ราชการ นายอำเภอจะให้ผู้นั้นพักราชการเสียชั่วคราวก็ได้ แต่ในการที่สั่งให้พักราชการนี้ ต้องบอกให้ผู้ว่า ราชการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน คำตัดสินเป็นเด็ดขาดในเรื่องนั้นให้เป็นหน้าที่ของผู้มีอำนาจที่จะตั้ง ตำแหน่งที่เกิดเหตุขึ้น

มาตรา ๗๘ ให้มีดวงตราประจำตำแหน่งนายอำเภอ และดวงตราสำหรับนายกิ่งอำเภอ สำหรับประทับกำกับลายมือที่ลงชื่อในหนังสือสำคัญต่าง ๆ บรรดาหนังสือที่ทำในนามและหน้าที่กรมการ อำเภอ ห้ามมิให้ใช้ตราอื่นประทับ และตราประจำตำแหน่งนี้ในเวลาผู้ใดทำการแทนหรือรั้งตำแหน่งนั้น ก็ให้ใช้ได้

มาตรา ๗๙ ในเวลาตำแหน่งนายอำเภอว่างก็ดี หรือนายอำเภอจะทำการในหน้าที่ไม่ได้ ชั่วคราวก็ดี ถ้าและสมุหเทศาภิบาลหรือผู้ว่าราชการเมืองมิได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่นแล้ว ให้กรมการอำเภอซึ่งมี ยศสูงกว่าผู้อื่นเป็นผู้แทน

มาตรา ๘๐ ผู้แทนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งที่แทนนั้นทุกอย่าง เว้นไว้แต่อำนาจอันเป็นส่วนบุคคล หรือที่มีข้อห้ามไว้โดยเฉพาะมิให้ผู้แทนทำได้

มาตรา ๘๑ หน้าที่กรรมการอำเภอที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้ก็ดี หรือในที่อื่นก็ดี ถ้ามิได้ระบุว่าเป็นหน้าที่เฉพาะนายอำเภอ หรือเฉพาะตำแหน่งใดในกรมการอำเภอไว้ ให้พึงเข้าใจว่าเป็นหน้าที่และรับผิดชอบรวมกัน นายอำเภอเป็นหัวหน้าจะทำการนั้นเองหรือจะมอบหมายให้กรมการอำเภอคนใดทำโดยอนุมัติของนายอำเภอก็ได้ แต่นายอำเภอจะหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบในการทั้งปวง เพราะเหตุที่อ้างว่าให้ผู้อื่นทำแทนนั้นไม่ได้

มาตรา ๘๒ ในการที่จะพึงบังคับบัญชาราชการทั่วไป กรมการอำเภออยู่ในบังคับบัญชาผู้ว่าราชการเมืองโดยตรง จะลงคำสั่งผู้ว่าราชการเมืองได้ แต่ผู้สำเร็จราชการมณฑลหรือเสนาบดีเจ้ากระทรวงในกรุงเทพฯ ผู้บัญชาการนั้น ๆ แต่การโดยปกติซึ่งยอมมีข้าราชการเป็นเจ้าแผนกจากเมืองหรือมณฑลไปตรวจการเฉพาะแผนกในที่ว่ากรมการอำเภอ ถ้าและผู้ตรวจนั้นกระทำการตามคำสั่งและรับอำนาจไปจากผู้ว่าราชการเมือง หรือผู้สำเร็จราชการมณฑล หรือเจ้ากระทรวง กรมการอำเภอต้องเชื่อฟังเหมือนคำสั่งผู้ว่าราชการเมือง ผู้สำเร็จราชการมณฑล และเจ้ากระทรวงที่ใช้มานั้น ถ้าหากว่าผู้ตรวจการนั้นมาโดยลำพังหน้าที่ของตน จะสั่งให้จัดการในแผนกนั้น ๆ ประการใดกรมการอำเภอควรทำตาม ต่อเมื่อคำสั่งไม่ขัดกับคำสั่งผู้ว่าราชการเมืองและนายอำเภอเห็นชอบด้วย ถ้ามีเจ้าพนักงานมาสั่งการประการใด ๆ กรมการอำเภอต้องรายงานให้ผู้ว่าราชการเมืองทราบด้วยจงทุกคราว

ตอน ๓

หน้าที่และอำนาจของกรมการอำเภอ

ก. การปกครองท้องถิ่น

มาตรา ๘๓ กรมการอำเภอต้องตรวจตราและจัดการปกครองตำบลและหมู่บ้านให้เป็นไป ได้จริงดังพระราชบัญญัตินี้

นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวโดยเฉพาะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการอำเภอ ให้กรมการอำเภอมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับกำนันผู้ใหญ่บ้านด้วย

(ความในมาตรา ๘๓ วรรคสอง บัญญัติเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๗ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖)

มาตรา ๘๔ กรมการอำเภอต้องเอาใจใส่สมาคมให้คุ้นเคยกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล เป็นที่ปรึกษาหารือ และเป็นผู้รับช่วยแก้ไขความขัดข้องให้แก่เขา

มาตรา ๘๕ ให้กรมการอำเภอเรียกประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบลพร้อมกัน หรือเรียกประชุมแต่เฉพาะตำแหน่งมีประชุมกำนัน เป็นต้น ในเวลาที่มีการจะต้องปรึกษาหรือต้องถามต้องสั่งตามสมควร

มาตรา ๘๖ กรมการอำเภอรับผิดชอบที่จะรักษาสถานที่ว่าการอำเภอ สรรพหนังสือและบัญชีตลอดจนบริเวณที่ว่าการอำเภอให้เรียบร้อย

มาตรา ๘๗ กรมการอำเภอต้องให้ราษฎรที่มีกิจธุระหาได้ทุกเมื่อ ถ้าราษฎรมาร้องทุกข์อย่างใด ซึ่งกรมการอำเภอควรช่วยได้ ต้องช่วยตามสมควร

มาตรา ๘๘ กรมการอำเภอต้องหมั่นตรวจท้องที่ในเขตอำเภอของตน และท้องที่อำเภออื่นที่ติดต่อกันให้รู้ความเป็นไปในท้องที่นั้น ๆ

มาตรา ๘๙ บรรดาหนังสือสำคัญที่ต้องทำตามกฎหมาย ถ้ากฎหมายและข้อบังคับมิได้ระบุไว้ว่าเป็นหน้าที่ของพนักงานอื่นทำแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะทำสำหรับการในอำเภอนั้น

มาตรา ๙๐ กรมการอำเภอเป็นพนักงานทำหนังสือเดินทางสำหรับราษฎรในท้องที่อำเภอนั้นจะไปมาค้าขายในที่อื่น

มาตรา ๙๑ หน้าที่ของกรมการอำเภอในการทำทะเบียนบัญชีนั้น คือทำบัญชีสำมะโนครัว และทะเบียนทุก ๆ อย่าง บรรดาที่ต้องการใช้ในราชการ

มาตรา ๙๒ รายงานราชการที่กรมการอำเภอจะต้องทำนั้นจำแนกเป็นกิจต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ กรมการอำเภอเป็นหูเป็นตาของรัฐบาลต้องเอาใจใส่ตรวจตราสืบสวนความทุกข์สุขของราษฎร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องที่ของตน การอันใดที่รัฐบาลควรรู้เพื่อความสุขของราษฎรและประโยชน์ของราชการ กรมการอำเภอต้องถือเป็นหน้าที่ ๆ จะรายงานให้รัฐบาลทราบความตามที่เป็นจริง

ข้อ ๒ โดยปกติให้กรมการอำเภอรายงานต่อผู้ว่าราชการเมืองของตน แต่ถ้ามีคำสั่งโดยเฉพาะว่าให้รายงานการอย่างใดต่อผู้ใดก็ดีหรือว่าเหตุการณ์อันใดเกิดขึ้น กรมการอำเภอเห็นว่าจะรายงานต่อผู้ว่าราชการเมืองของตนก่อนจะไม่ทันประโยชน์ของราชการจะรายงานไปยังที่แห่งนั้น ๆ ซึ่งเห็นว่าจะเป็นประโยชน์อย่างใดแก่ราชการก็ได้แต่ต้องบอกให้ผู้ว่าราชการเมืองของตนทราบจงทุกคราว

ข้อ ๓ รายงานประจำบอกเหตุการณ์ และข้อราชการบรรดามีในอำเภอ ควรยื่นต่อผู้ว่าราชการเมืองไม่น้อยกว่าเดือนละครั้งหนึ่ง รายงานการจรรนั้นแล้วแต่กำหนดในข้อบังคับ หรือเหตุการณ์อันควรรายงาน ส่วนรายงานด่วนบอกเหตุสำคัญ ซึ่งเป็นปัจจุบันทันด่วนเกิดขึ้นนั้น ต้องรีบรายงานทันที และส่งโดยโทรเลข หรือโทรศัพทอย่างเร็วที่สุดที่จะส่งได้

ข. การป้องกันภัยอันตรายของราษฎร และรักษาความสงบในท้องที่

มาตรา ๙๓ เวลามีการประชุมชนมากในที่ใด เช่นในเวลาที่มีการนัดขจัดทุกข์เป็นต้น กรมการอำเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลนั้นต้องจัดการรักษาความเรียบร้อยในที่ประชุมชน

มาตรา ๙๔ กรมการอำเภอต้องคอยตรวจตราตักเตือนกำนันผู้ใหญ่บ้านให้มเครื่องสัญญาณเรียกลูกบ้านช่วยกันดับไฟ หรือระงับเหตุภัยอันตรายอย่างอื่น หรือจับโจรผู้ร้ายทุกหมู่บ้าน

มาตรา ๙๕ เมื่อกรมการอำเภอได้ปรึกษากำนันผู้ใหญ่บ้านในท้องที่นั้นแล้ว เห็นว่าหมู่บ้านใดอยู่ในที่ซึ่งสมควรจะจัดการล้อมรั้วป้องกันโจรได้ ให้กรมการอำเภอนำเสนอต่อผู้ว่าราชการเมือง เมื่อผู้ว่าราชการเมืองเห็นชอบด้วยแล้ว ก็ให้กรมการอำเภอชี้แจงและสั่งผู้ใหญ่บ้าน และราษฎรในหมู่บ้านนั้นทำรั้วล้อมรอบหมู่บ้าน มีประตูเป็นทางเข้าออกที่แห่งแล้วแต่ชาวบ้านนั้นจะเห็นควร เวลากลางคืนให้ผู้ใหญ่บ้านจัดราษฎรผลัดเปลี่ยนกันรักษาประตูป้องกันโจรผู้ร้ายให้ทั้งหมู่บ้าน

มาตรา ๙๖ หมู่บ้านใดตั้งอยู่ใกล้ป่าพงอันเป็นเชื้อไฟ เมื่อถึงฤดูพงแห้งให้กรรมการอำเภอ
สั่งราษฎรในหมู่บ้านนั้น ให้ช่วยกันถางพงให้เตียนออกไปห่างบ้านเรือน ป้องกันอย่าให้เป็นอัคคีภัยแก่
หมู่บ้านนั้น

มาตรา ๙๗ เมื่อกำนันตำบลใดรายงานมาว่าเจ้าของหรือผู้ที่อยู่ในเหย้าเรือนแห่งใดที่ร้าง
หรือทรุดโทรม ไม่กระทำการตามคำสั่งให้จัดการซ่อมแซมรักษาเรือนนั้นให้ติดตามความที่กล่าวไว้ใน
มาตรา ๕๕ ให้กรรมการอำเภอไต่สวนและบังคับตามควรแก่การ ถ้าไม่ทำตามบังคับให้กรรมการอำเภอ
มีอำนาจรื้อเรือนนั้นได้ และเรียกเอาค่ารื้อแก่เจ้าของ

มาตรา ๙๘ ราษฎรคนใดไปปลูกเรือนอยู่ในที่เปลี่ยว อันน่ากลัวอันตรายด้วยโจรผู้ร้ายก็ดี
หรือน่ากลัวจะเป็นช่องของโจรผู้ร้ายก็ดี เมื่อกรรมการอำเภอได้ปรึกษากับกำนันในท้องที่นั้นเห็นด้วยกันแล้ว
ก็ให้บังคับให้ผู้นั้นย้ายเข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้าน

มาตรา ๙๙ ในเวลาอืดอดอาหาร ให้กรรมการอำเภอประกาศตักเตือนราษฎรให้เก็บรักษา
ข้าวไว้ให้พอบริโภค

มาตรา ๑๐๐ ถ้าแห่งใดข้าวไม่พอแก่ราษฎรในเวลาอืดอด ให้กรรมการอำเภอรับรายงาน
และกะประมาณจำนวนข้าวที่ขาด อันราษฎรจะไม่พึงชวนชวหาเองได้ แจ้งต่อผู้ว่าราชการเมือง
ถ้าและรัฐบาลจัดส่งข้าวหลวงมาแก้ขัดไซ้ เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะจัดการจำหน่ายข้าว
ตามวิธีที่สมควร คือ

- (๑) ผู้ใดมีทุนพอซื้อ ให้ผู้นั้นซื้อได้เท่าราคาทุน
- (๒) ผู้ใดทำนาไว้ยังไม่ได้ผล ให้ผู้นั้นยืมโดยสัญญาส่งเงินเมื่อขายข้าวใหม่ได้เท่าราคาทุนที่
รับข้าวไปในเวลานั้น หรือใช้ด้วยข้าวใหม่เมื่อทำได้ คิดตามราคาข้าวใหม่ในเวลานั้นเท่าทุนที่รัฐบาลให้ยืมไป
- (๓) ผู้ใดทำการเพาะปลูก หรือหาสินค้าป้อนอาจจะหาสินค้ามาแลกข้าวได้ ก็ยอมรับสินค้า
จากผู้นั้นแลกข้าวโดยคิดราคาตามสมควรและพอใจทั้งสองฝ่าย
- (๔) ผู้ใดอาจจะทำการไถ่ด้วยแรง ก็หางานอันประกอบด้วยสาธารณประโยชน์ เช่น
ขุดสระน้ำ ทำถนนหรือซ่อมแซมสถานที่ราชการ เป็นต้น ให้ผู้นั้นรับจ้างทำ คิดข้าวให้ตามราคาทุน
เป็นค่าจ้างโดยอัตราสูงกว่าที่เขาจ้างกันทำการในนั้นหนึ่งในสี่ส่วน คือ ถ้าอัตราค่าจ้างเขาจ้างกันโดยปกติ
วันละบาทหนึ่ง ให้ให้ข้าวเท่าราคาวนละหนึ่งบาทสี่สิบห้าสตางค์ เป็นต้น
- (๕) ห้ามมิให้ ๆ ข้าวแก่ผู้ที่ยังสามารถกระทำการแลกได้ด้วยประการใด ๆ แต่ผู้ซึ่ง
ไม่สามารถกระทำการแลกได้จริง ๆ เช่น คนเจ็บไข้ ชรา ทุพพลภาพ หรือทารกนั้น ควรให้ได้รับข้าว
ของหลวงพอสมควรแต่ที่จะเลี้ยงชีวิตในเวลาอืดอดนั้น

ค. การที่เกี่ยวกับความแฟ้งและความอาญา

มาตรา ๑๐๑ หน้าที่และอำนาจของกรรมการอำเภอในการที่เกี่ยวกับความอาญานั้น
มีดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ บรรดาอำนาจซึ่งกฎหมายกำหนดไว้สำหรับผู้ใหญ่บ้านและกำนันนั้น ให้กรรมการ
อำเภอใช้ได้ทุกอย่าง

ข้อ ๒ ความอาญาเกิดขึ้นในท้องที่อำเภอใด หรือตัวจำเลยมาอาศัยอยู่ในท้องที่อำเภอใด ให้กรรมการอำเภอมีอำนาจที่จะสั่งให้จับผู้ต้องหามาไต่สวนคดีเรื่องนั้นในชั้นต้น

ข้อ ๓ ในการไต่สวนในชั้นต้นก็ดี หรือจัดการตามหมายอย่างใด ๆ หรือตามคำสั่งของศาล หรือคำสั่งในทางราชการอย่างใด ๆ ก็ดี ให้กรรมการอำเภอมีอำนาจที่จะออกหมายเรียกตัวคนมาสาบาน ให้การเป็นพยาน หมายค้นบ้านเรือน หรือหมายยึดสิ่งของได้

ข้อ ๔ ในการค้นบ้านเรือน หรือยึดสิ่งของนั้น ถ้านายอำเภอไปค้น หรือยึดเองไม่ต้องมีหมาย ถ้าจะแต่งให้ผู้อื่นไปค้นหรือยึด ก็ให้นายอำเภอมีหมายสั่งเจ้าพนักงานผู้ถือหมายมีอำนาจที่จะค้นและยึดได้ตามหมาย

ข้อ ๕ ตัวผู้ต้องหาในคดีอาญา ซึ่งได้ตัวมาต่อหน้ากรรมการอำเภอนั้น โดยปกตินายอำเภอควรยอมให้มีประกัน แต่ถ้านายอำเภอเห็นว่าเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดที่จะกล่าวในมาตรานี้ ก็ให้เอาตัวไว้ คือ

- (ก) เป็นคดีจรรยาที่ต้องด้วยโทษจำคุกตั้งแต่สิบขึ้นไปอย่างหนึ่ง หรือ
- (ข) ถ้าผู้ต้องหาหลบหนีจะจับได้โดยยากอย่างหนึ่ง หรือ
- (ค) เห็นได้ว่าถ้าปล่อยผู้นั้นไปจะทำให้เกิดเหตุอันตรายอย่างหนึ่ง หรือ
- (ง) ถ้าปล่อยไปจะขัดข้องหรือลำบากแก่การไต่สวนคดีในชั้นต้นอย่างหนึ่ง

ข้อ ๖ การไต่สวนคดีในชั้นต้นนั้นต้องลงมือภายในสี่สิบแปดชั่วโมง ตั้งแต่เวลาที่จับผู้ต้องหา นายอำเภอต้องรีบจัดการโดยเร็วที่จะทำได้ แล้วส่งตัวผู้ต้องหาไปยังเมือง ให้ส่งต่อไปยังศาลซึ่งมีหน้าที่พิจารณาคดีนั้น โดยวิธีที่กล่าวต่อไปนี้

ถ้าเป็นตำบลที่มีศาลซึ่งมีอำนาจ และที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ด้วยกัน ให้ส่งตัวผู้ต้องหาต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมง ตั้งแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้ตกมาอยู่ในความควบคุมของกรรมการอำเภอ

ถ้าเป็นที่อื่น ๆ ให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปยังศาลโดยเร็วที่จะทำได้ และห้ามมิให้กักขังตัวไว้ที่ว่าการอำเภอเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมง โดยไม่มีเหตุจำเป็น

ถ้าเมื่อส่งผู้ต้องหาไปยังศาล นายอำเภอทำการไต่สวนคดีในชั้นต้นยังไม่สำเร็จ ก็ให้เจ้าพนักงานเมืองร้องต่อศาลขอผิดให้มีเวลาไต่สวนต่อไปตามสมควร

ข้อ ๗ ในการไต่สวนความอาญาถ้านายอำเภอเห็นว่าไม่มีหลักฐานข้างฝ่ายโจทก์ ให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาไป ถ้าผู้ต้องหาต้องด้วยหมายสั่งจับของศาลอยู่แล้ว ก็ให้เจ้าพนักงานเมืองร้องขอต่อศาลให้ส่งปล่อยตัวผู้ต้องหา

มาตรา ๑๐๒ กรรมการอำเภอต้องจัดพนักงานออกตรวจตระเวนรักษาความเรียบร้อย และคอยสืบจับโจรผู้ร้ายในท้องที่ของตน

มาตรา ๑๐๓ เมื่อมีเหตุผู้คนถูกระทำร้ายตายลงในท้องที่อำเภอใดก็ดี ฟกช้ำหรือมีบาดแผลเจ็บป่วยสาหัสก็ดี ผู้ที่ถูกกระทำร้ายฟกช้ำหรือมีบาดแผลมาขอให้ชั้นสูตรก็ดี เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะตรวจชั้นสูตรหรือพลิกศพตามพระราชบัญญัติ และจดคำให้การพร้อมด้วยพยาน และทำหนังสือชั้นสูตรไว้เป็นหลักฐาน

มาตรา ๑๐๔ เมื่อเกิดเหตุเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด เช่นถูกโจรภัยเป็นต้น เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะทำคำตราสินตามคำขอร้องของเจ้าทรัพย์ หรือเพื่อหลักฐานในราชการ

มาตรา ๑๐๕ (ความในมาตรา ๑๐๕ ถูกยกเลิกโดยมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ. การเปรียบเทียบคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๑)

มาตรา ๑๐๖ ถ้ามีผู้xor้องอายัดตัวคนหรือสิ่งของโดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะรับอายัด และทำหนังสือหลักฐานในการอายัดนั้น

มาตรา ๑๐๗ เงินกลาง หรือของกลาง ในคดีที่จะต้องรักษาไว้ในอำเภอ นั้น หรือจะต้องนำส่งไปยังเมือง เป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอที่จะจัดการรักษาและส่ง

มาตรา ๑๐๘ (ความในมาตรา ๑๐๘ ถูกยกเลิกโดยมาตรา ๑๒ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

ง. การป้องกันโรคร้าย

มาตรา ๑๐๙ กรมการอำเภอต้องคอยระวัง อย่าให้โรคร้ายแพร่หลายไปในประชุมชน ต้องคอยดูแลป้องกัน หรือเมื่อโรคเกิดขึ้นก็ต้องจัดการรักษาอย่าให้ติดต่อลุกลามมากไป

มาตรา ๑๑๐ เพราะเหตุที่โสโครกเป็นแดนเกิดของโรคร้าย คือ อหิวาตกโรค และกาฬโรค เป็นต้น กรมการอำเภอต้องคอยตรวจตราว่ากล่าวคนในท้องที่อย่าให้ทอดทิ้งหรือปล่อยให้เกิดความโสโครกอันจะเป็นเหตุให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บแก่ประชาชน

มาตรา ๑๑๑ กรมการอำเภอต้องเอาเป็นธุระตรวจตราอุตุนุนให้แพทย์ประจำตำบลดูแลการรักษาพยาบาล คือ การปลูกทรพิษ และจำหน่ายยาหลวง เป็นต้น และให้ราษฎรได้รับความป้องกัน และรักษาโรคตามสมควรแก่การที่จะเป็นได้

มาตรา ๑๑๒ ในเวลาเกิดโรคร้ายติดต่อกันในอำเภอ นั้น หรือในท้องที่อำเภออื่น ซึ่งอาจจะลุกลามมาถึงอำเภอ นั้น ให้กรมการอำเภอประกาศตักเตือนแก่ราษฎรให้จัดการป้องกันและรักษาโรค ถ้าหากว่าจะควรจัดการป้องกันได้อย่างไร หรือว่าควรจะมีเรื่องเรียนต่อผู้ใหญ่ของกำลั้งอุตุนุนประการใด ก็ให้กรมการอำเภอจัดการตามสมควร

มาตรา ๑๑๓ ถ้าเกิดโรคร้ายที่ติดต่อกันในอำเภอใด ให้กรมการอำเภอนั้นรีบบอกข่าวโดยทางอย่างรวดเร็วที่สุดที่จะบอกได้ให้ผู้ใหญ่เหนือตนทราบ แล้วให้รายงานเหตุความใช้นั้นต่อไปเนื่อง ๆ จนกว่าโรคจะสงบ

จ. บำรุงการทำนาค้าขายป่าไม้และทางไปมาต่อกัน

มาตรา ๑๑๔ กรมการอำเภอต้องตรวจให้รู้ทำเลที่ทำมาหาเลี้ยงชีพของราษฎรในอำเภอ นั้น คือ ที่นา ที่สวน ที่จับสัตว์น้ำ เป็นต้น และต้องสอบสวนให้รู้ว่าที่เหล่านั้นอาศัยสายน้ำทางใด ควรทำบัญชีมีทะเบียนไว้ในที่ว่าการอำเภอ

มาตรา ๑๑๕ การบำรุงผลประโยชน์ในการหาเลี้ยงชีพของราษฎรก็ดี การป้องกันภัยอันตรายมิให้เกิดแก่การทำเลี้ยงชีพของราษฎรก็ดี อันต้องการความพร้อมเพรียงช่วยกัน ในหมู่ราษฎร ยกตัวอย่างดังบางคราวจะต้องทำนบปิดน้ำ บางคราวต้องระบายน้ำสำหรับการเพาะปลูก การเหล่านี้เป็นหน้าที่ของ

กรรมการอำเภอจะต้องเอาใจใส่คอยตรวจตราและปรึกษากันผู้ใหญ่บ้าน ถ้ามีการสมควรจะต้องทำเพื่อให้เจริญผลประโยชน์แก่ราษฎรก็ดี หรือเพื่อป้องกันความเสียหายแก่ผลประโยชน์นั้นก็ให้กรรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำการนั้น ๆ ให้สำเร็จทันฤดูกาล

มาตรา ๑๑๖ การรักษาสถาปัตยกรรมในการหาเลี้ยงชีพของราษฎร เช่น การปิดน้ำ และระบายน้ำ เช่นกล่าวมาในมาตราก่อนเป็นต้น ตลอดจนอย่างอื่น ๆ ถ้าหากเกิดเกี่ยวแก่กันในเรื่องที่ซึ่งจะพึงได้ยกตัวอย่างดังเช่นชวานาต้องการให้ปิดน้ำ ชาวเรือต้องการให้เปิดน้ำให้เรือเดินเป็นต้น ให้กรรมการอำเภอเรียกกำนันประชุมปรึกษาหาวิธีที่จะรักษาประโยชน์ทั้งสองฝ่าย หรือถ้าจะให้ได้ประโยชน์ไม่ได้ทั้งสองฝ่ายก็ให้รักษาประโยชน์ใหญ่โดยยอมทั้งประโยชน์น้อยด้วยความจำเป็น

เมื่อเห็นด้วยกันโดยมากประการใด ก็ให้กรรมการอำเภอจัดการตามนั้น

มาตรา ๑๑๗ ห้วย คลอง และลำน้ำต่าง ๆ ย่อมเป็นของที่รัฐบาลปกครองรักษา เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอจะต้องตรวจตราอย่าให้เสีย และอย่าให้ผู้ใดทำให้เสียสาธารณประโยชน์ ถ้าจะต้องซ่อมแซมตกแต่งให้กรรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างกับปิดน้ำจะนั้น

มาตรา ๑๑๘ กรรมการอำเภอมิหน้าที่จะต้องตรวจตราและจัดการรักษาทางบก ทางน้ำ อันเป็นทางที่ราษฎรไปมาค้าขาย ให้ไปมาโดยสะดวกตามที่จะเป็นได้ทุกฤดูกาล การอันนี้ถ้าจะต้องทำการซ่อมแซมหรือแก้ไขความขัดข้อง ให้กรรมการอำเภอเรียกราษฎรช่วยกันทำอย่างว่ามาแล้ว

มาตรา ๑๑๙ กรรมการอำเภอต้องตรวจตรารักษาป่าไม้ ซึ่งรัฐบาลหวงห้ามตามข้อบังคับการป่าไม้

มาตรา ๑๒๐ ที่วางซึ่งรัฐบาลอนุญาตให้ราษฎรทำการเพาะปลูกนั้น เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะต้องตรวจตราจัดการป้องกันการเกี่ยวแก่กันในระหว่างราษฎรที่ไปตั้งทำการเพาะปลูกก่อน ได้รับโฉนด

มาตรา ๑๒๑ ที่น้ำอันเป็นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะตรวจตรารักษาป้องกันมิให้พืชพันธุ์สัตว์น้ำสูญไป

มาตรา ๑๒๒ นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อันอยู่ในเขตอำเภอ

นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจใช้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ที่ดินตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมกันดำเนินการหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการ ก็ให้มีอำนาจกระทำได้ ทั้งนี้กระทรวงมหาดไทยจะวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เป็นแนวทางปฏิบัติด้วยก็ได้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสามให้จ่ายจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

(ความในมาตรา๑๒๒ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๑๓ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๑๒๓ ที่วัด หรือกุศลสถานอย่างอื่น ซึ่งเป็นของกลางสำหรับมหาชนให้อยู่ในหน้าที่กรรมการอำเภอจะต้องคอยตรวจตราอุทธรณ์ผู้ปกครองรักษาอย่าให้ผู้ใดรุกล้ำเบียดเบียนที่อันนั้น

ฉ. บำรุงการศึกษา

มาตรา ๑๒๔ กรรมการอำเภอต้องปรึกษาด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้อุปการะการศึกษาในท้องที่มีพระภิกษุสงฆ์ เป็นต้น ช่วยกันแนะนำและจัดให้มีสถานที่เล่าเรียนให้พ่อแม่เด็กในอำเภอนั้น

มาตรา ๑๒๕ กรรมการอำเภอต้องตรวจตราปรึกษาด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้อุปการะการศึกษาในท้องที่ จัดบำรุงการสั่งสอนอย่าให้เสื่อมทราม

มาตรา ๑๒๖ กรรมการอำเภอต้องคอยชี้แจงตักเตือนแก่กำนันผู้ใหญ่บ้าน บิดามารดาและผู้ปกครองเด็กให้ส่งบุตรหลานไปเล่าเรียน

ช. การเก็บภาษีอากร

มาตรา ๑๒๗ บรรดาภาษีอากรซึ่งมิได้มีกฎหมายหรือข้อบังคับให้พนักงานอื่นเก็บแล้ว เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะจัดการเก็บในอำเภอนั้น

มาตรา ๑๒๘ ในการเก็บภาษีอากร กรรมการอำเภอต้องคอยตรวจตราเวลาเกิดอุบิเหตุหรือเป็นเวลาราชวรอุตคตขัดสนเมื่อถึงกำหนดที่จะเก็บภาษีอากรนั้น ๆ ให้รู้และรายงานพร้อมทั้งความเห็นที่ควรจะจัดการผ่อนผันอย่างไร ให้ผู้ว่าราชการเมืองทราบ

มาตรา ๑๒๙ เงินหลวงที่เก็บภาษีอากรได้ก็ดี หรือที่ได้จากประเภทอื่นก็ดี ซึ่งจะต้องนำส่งพระคลัง เป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะรักษาและนำส่งถึงพระคลัง

ช. หน้าที่เบ็ดเสร็จ

มาตรา ๑๓๐ ในหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะจัดการทั้งปวงในอำเภอให้เรียบร้อยนั้น ถ้าหากว่ากรรมการอำเภอเห็นวิธีการงานอย่างใดยังบกพร่อง ให้รายงานชี้แจงความเห็นต่อผู้ว่าราชการเมือง ขออนุญาตแก้ไขตามที่คิดเห็นว่าเป็นอย่างดี

มาตรา ๑๓๑ กรรมการอำเภอมีหน้าที่จะต้องช่วยราชการของอำเภออื่นที่ใกล้เคียง แม้ต่างเมืองกัน และในการที่ช่วยนี้ไม่จำจะต้องรองอำเภออื่นขอให้ช่วย ถ้ารู้เหตุการณ์ซึ่งเห็นวาทนควรจะช่วยเหลือจึงจะเป็นประโยชน์แก่ราชการ ต้องช่วยเหลือทีเดียว

มาตรา ๑๓๒ หน้าที่ของกรรมการอำเภอนอกจากที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่นี้ ยังต้องทำตามความซึ่งกำหนดไว้ในพระราชกำหนดกฎหมายอย่างอื่น ๆ อันกำหนดไว้ว่าเป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอ แม้พระราชกำหนดกฎหมายใดมิได้ระบุไว้ในพระราชกำหนดกฎหมายนั้น ๆ ว่าเป็นหน้าที่ของผู้ใด ก็ให้พึงเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของกรรมการอำเภอที่จะรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ

ประกาศมา ณ วันที่ ๔ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ เป็นวันที่ ๑๓๓๒ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๘ กำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุไม่เกินหกสิบปีซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ให้คงอยู่ในตำแหน่งต่อไป แต่ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นว่าผู้ใดไม่สามารถที่จะบริหารราชการได้ ตามอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัตินี้ก็ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง
มาตรา ๑๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๙

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕ กำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้คงอยู่ในตำแหน่งต่อไป
มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐

มาตรา ๑๘ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง และให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของตำแหน่งเดิม

มาตรา ๑๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ด้วยกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเห็นว่า หน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและปราบปรามโจรผู้ร้ายภายในเขตหมู่บ้าน เป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ใหญ่บ้าน แต่ในปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านยังมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในด้านอื่น ๆ ตามอำนาจหน้าที่ที่มีตามกฎหมายอย่างกว้างขวางและผู้ใหญ่บ้านก็มีแต่เพียงผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเท่านั้นที่ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านในกิจการต่าง ๆ ตามที่ผู้ใหญ่บ้านจะมอบหมายให้ ผู้ใหญ่บ้านยังไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและปราบปรามโจรผู้ร้ายโดยตรง จึงทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในด้านรักษาความสงบเรียบร้อยและปราบปรามโจรผู้ร้ายยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร จึงเห็นสมควรกำหนดให้มี “ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ” ขึ้นเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและปราบปรามโจรผู้ร้าย และเพื่อให้เห็นความแตกต่างกับผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านปัจจุบัน จึงได้เปลี่ยนชื่อผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านปัจจุบันเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองโดยให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านร่วมกันพิจารณาคัดเลือกได้ไม่เกิน ๕ คน นอกจากนี้ กรรมการหมู่บ้านและกรรมการตำบลตามกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ยังไม่เป็นการเหมาะสมและไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานซึ่งเพิ่มเติมขึ้นอย่างรวดเร็วของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรจะได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไข

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๒ ลงวันที่ ๓ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๑๕

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

ข้อ ๕ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ คงอยู่ในตำแหน่งต่อไป เว้นแต่ผู้ที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์

ข้อ ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๖

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ กำหนดคุณสมบัติผู้ใหญ่บ้านให้มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้นหรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นแต่ปรากฏว่าบางหมู่บ้านซึ่งเป็นท้องที่กั้นดารชายแดนหรือเป็นท้องถื่นที่มีชาวเขาอยู่อาศัยราษฎรยังไม่อาจเลือกผู้ใหญ่บ้านที่มีพื้นความรู้ดังกล่าวได้ เป็นอุปสรรคแก่การเร่งรัดพัฒนา สมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่จะประกาศในราชกิจจานุเบกษาเว้นหรือลดหย่อนพื้นความรู้ของผู้ใหญ่บ้านในบางท้องที่ได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๕

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ

๑. เพื่อเปิดโอกาสให้สตรีเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ เพราะตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านปัจจุบันไม่ต้องรับผิดชอบด้านการปราบปรามอาชญากรรม ทั้งอาจจะแต่งตั้งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้ชายได้อยู่แล้ว

๒. เพื่อให้ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดเท่านั้น เป็นผู้ใหญ่บ้านได้

๓. เพื่อกำหนดมิให้ข้าราชการการเมือง เป็นผู้ใหญ่บ้านให้สอดคล้องกับกฎหมาย

รัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๗

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ได้กำหนดจำนวนทุนทรัพย์ในการเปรียบเทียบความแพ่ง ค่าธรรมเนียมหมายเรียกและคำร้องรวมกัน และค่าธรรมเนียมทำใบยอมไว้ในอัตราที่ยังไม่เหมาะสมกับค่าของเงินตราและภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนทุนทรัพย์และอัตราค่าธรรมเนียมเสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๓๒

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไว้ว่าต้องไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวชทำให้ผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งถ้าอุปสมบทหรือบรรพชา เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านมีสิทธิอุปสมบทหรือบรรพชาได้ เช่นเดียวกับข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ สมควรกำหนดให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านมีสิทธิอุปสมบท หรือบรรพชาได้เป็นเวลาติดต่อกันไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน และต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๗ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงดำรงตำแหน่งอยู่ต่อไปจนกว่าจะมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน กำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับอายุของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ไว้ว่า ต้องมีอายุตั้งแต่ยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์ ซึ่งมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนานที่สุด ถึงสามสิบห้าปี ประกอบกับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน สมควรกำหนดระยะเวลาการอยู่ในตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านเป็นวาระคราวละห้าปี และกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามเพิ่มขึ้นอีก จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๙ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒ (๗) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ กรณีการกำหนดลักษณะต้องห้ามมิให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาใช้บังคับกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบล ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งหรือครบวาระ

มาตรา ๑๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากการใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลให้ทำหน้าที่แทนราษฎรควรมีหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๕ บัญญัติให้ผู้มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว สมควรแก้ไขอายุของผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญด้วย และโดยที่การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

ผู้มีสิทธิจะได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ว่าที่ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนการออกจากตำแหน่งของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิยังบัญญัติไว้ไม่สอดคล้องกัน รวมทั้งยังไม่มียกเว้นให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบต้องออกจากตำแหน่งเมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งไว้ด้วย เพื่อให้ผู้ใหญ่บ้านที่เข้ารับตำแหน่งใหม่สามารถคัดเลือกตัวบุคคลมาร่วมปฏิบัติงานในท้องที่ในฐานะผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้ตามความต้องการแก่การบริหารและการปกครองท้องที่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๓๙ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓ การเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ฯลฯ

มาตรา ๑๔ ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุครบหกสิบปี”

ฯลฯ

มาตรา ๑๕ ให้กำหนดและผู้ใหญ่บ้านซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระหรือด้วยเหตุอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องด้วยในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปโดยรวดเร็ว คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ แต่โดยที่กระบวนการเข้าสู่ตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ยังมิได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสม ทำให้การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประกอบกับอำนาจหน้าที่ยังมีความซ้ำซ้อนกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมควรที่จะได้มีการปรับปรุงกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านให้สอดคล้องกับการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

*****

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน
พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และมาตรา ๒๘ ศรี แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๒๖

(๒) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ศ. ๒๕๓๑

(๓) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑
การเป็นกรรมการหมู่บ้านของผู้นำกลุ่มในหมู่บ้าน

ข้อ ๕ ในหมวดนี้

“กลุ่ม” หมายความว่า องค์กรในหมู่บ้านหรือกลุ่มอาชีพ

“หมู่บ้าน” หมายความว่า บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันเป็นกลุ่มย่อยภายในหมู่บ้าน โดยอาจแบ่งตามสภาพภูมิประเทศ ประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณี หรือระบบเครือญาติ และให้หมายความรวมถึง คุ่มบ้าน เขตบ้าน บ้านจัดสรร หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีลักษณะ เช่นเดียวกับหมู่บ้าน

“กลุ่มอาชีพ” หมายความว่า กลุ่มที่มีการจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการ ประกอบอาชีพ เพิ่มพูนรายได้หรือการพัฒนาอาชีพ

“กลุ่มกิจกรรม” หมายความว่า กลุ่มที่มีการจัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำการอย่างใด อย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของสมาชิกในกลุ่มหรือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

“ผู้นำ” หมายความว่า บุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นประธาน หรือหัวหน้าของกลุ่ม และหมายความ รวมถึงผู้แทนด้วย

“ผู้แทน” หมายความว่า บุคคลที่ผู้นำของกลุ่มมอบหมาย หรือในกรณีที่กลุ่มใดไม่มีผู้นำ ให้กลุ่มประชุมเลือกสมาชิกของกลุ่มเป็นผู้แทน

ข้อ ๖ ผู้นำของกลุ่มดังต่อไปนี้ เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง

(๑) กลุ่มบ้าน ตามประกาศของนายอำเภอ

(๒) กลุ่มหรือกลุ่มกิจกรรมที่มาจากความร่วมมือกันของสมาชิก ซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของทางราชการ ตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศ

(๓) กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มกิจกรรมที่มาจากความร่วมมือกันของสมาชิก หรือตั้งขึ้นเพื่อดำเนิน กิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

(ข) สมาชิกของกลุ่มไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน

(ค) เป็นกลุ่มที่มีการดำเนินกิจกรรมในหมู่บ้าน อย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน

(ง) เป็นกลุ่มที่มีกฎระเบียบที่กำหนดไว้ชัดเจน และต้องเกิดจากสมาชิกร่วมกันกำหนด
ทั้งนี้ นายอำเภออาจพิจารณาขกเว้นลักษณะตาม (ก) ได้ ในกรณีที่เห็นสมควร

ข้อ ๗ ให้นายอำเภอจัดทำประกาศจำนวนและรายชื่อของกลุ่มบ้านตามข้อ ๖ (๑) ในแต่ละหมู่บ้านปิดประกาศให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ โดยในกลุ่มบ้านหนึ่งให้ประกอบด้วยบ้านเรือนจำนวนสิบห้าถึงยี่สิบหลังคาเรือนโดยประมาณ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นนายอำเภออาจกำหนดให้มีจำนวนบ้านเรือนมากหรือน้อยกว่าที่กำหนดไว้ก็ได้

ข้อ ๘ ให้ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มกิจกรรมที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ (๓) เสนอชื่อกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มกิจกรรมให้นายอำเภอพิจารณา โดยให้นายอำเภอแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาดูตรวจสอบคุณสมบัติ

ให้นายอำเภอจัดทำบัญชีรายชื่อกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มกิจกรรมตามข้อ ๖ (๓) ที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว ปิดประกาศให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ

ข้อ ๙ เมื่อได้มีประกาศตามข้อ ๗ แล้ว ให้ตัวแทนครัวเรือนในกลุ่มบ้านเลือกบุคคลในกลุ่มบ้านคนหนึ่งเป็นผู้นำกลุ่มบ้านในคณะกรรมการหมู่บ้าน

ผู้นำกลุ่มบ้านต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ผู้นำกลุ่มบ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน ตามที่ผู้ใหญ่บ้านมอบหมาย

ข้อ ๑๐ ให้กลุ่มตามข้อ ๖ เลือกสมาชิกของกลุ่มคนหนึ่งเป็นตัวแทนในคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยอาจเลือกจากผู้นำหรือสมาชิกที่กลุ่มเห็นสมควรก็ได้

ผู้ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่งต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ข้อ ๑๑ เมื่อผู้ใดได้รับเลือกจากกลุ่มตามข้อ ๙ หรือข้อ ๑๐ ให้แจ้งผู้ใหญ่บ้านทราบ

ให้ผู้ใหญ่บ้านรายงานผู้ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง ไปยังนายอำเภอเพื่อจัดทำทะเบียนและออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน และจัดทำประกาศรายชื่อกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง ปิดประกาศให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ

ข้อ ๑๒ การเป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่งของผู้นำกลุ่มในหมู่บ้านสิ้นสุดลงเมื่อมีการเลือกผู้นำตามข้อ ๕ หรือข้อ ๑๐ ขึ้นใหม่

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่งแล้ว การเป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่งของผู้นำกลุ่มในหมู่บ้านต้องสิ้นสุดลง ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

(๒) ตาย

(๓) เมื่อนายอำเภอมีประกาศให้กลุ่มตามข้อ ๖ (๑) หรือ (๓) สิ้นสุดสภาพของการเป็นกลุ่ม หรือขาดคุณสมบัติของการเป็นกลุ่ม

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่กลุ่มหรือองค์การตามข้อ ๖ ถูกยุบ เลิก หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องกันเป็นเวลาเกินหนึ่งปี ให้ถือว่าสิ้นสุดสภาพของการเป็นกลุ่ม หรือขาดคุณสมบัติของการเป็นกลุ่ม และให้กรรมการหมู่บ้านรายงานให้นายอำเภอประกาศตามข้อ ๘

หมวด ๒

กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ ๑๔ ในหมวดนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการดำเนินการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

“วันประชุม” หมายความว่า วันประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

“การประชุม” หมายความว่า การประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

“ปลัดอำเภอประจำตำบล” หมายความว่า ปลัดอำเภอที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งให้รับผิดชอบประจำตำบล

ข้อ ๑๕ การประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิให้นายอำเภอจัดทำประกาศกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ปิดประกาศและประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันประชุม

ข้อ ๑๖ ในการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มีคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นกรรมการ ทำหน้าที่ดำเนินการเลือก และให้นายอำเภอ แต่งตั้งปลัดอำเภอประจำตำบล ข้าราชการในอำเภอหนึ่งคน และกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอหนึ่งคน เป็นที่ปรึกษาและทำหน้าที่สักขีพยานด้วย

ผู้มีสิทธิเข้าประชุมต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน และให้นายอำเภอ จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเข้าประชุม

ในวันประชุม ให้คณะกรรมการพร้อมด้วยที่ปรึกษาตามวรรคหนึ่ง ประชุมราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการเลือก จำนวนและคุณสมบัติของกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนวิธีการเลือกให้ผู้เข้าประชุมได้ทราบ

เมื่อดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศให้ผู้เข้าประชุมช่วยกันตรวจสอบว่ามีบุคคลที่ไม่มีสิทธิเข้าประชุมอยู่ในที่ประชุมหรือไม่ หากมีให้ผู้เข้าประชุมคัดค้านขึ้นในขณะนั้น แล้วให้คณะกรรมการและที่ปรึกษา ร่วมกันตรวจสอบ ถ้าได้ความว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ไม่มีสิทธิเข้าประชุมจริง ก็ให้คณะกรรมการเชิญบุคคลดังกล่าวออกจากที่ประชุม

ข้อ ๑๗ ในการกำหนดจำนวนกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่จะพึงมีในหมู่บ้านใด ให้ที่ประชุมราษฎรตามข้อ ๑๖ เป็นผู้กำหนด

ข้อ ๑๘ ผู้เข้าประชุมคนหนึ่งมีสิทธิเสนอชื่อบุคคลในหมู่บ้านที่มีความรู้ความสามารถซึ่งเป็นที่ยอมรับของราษฎรในหมู่บ้าน และมีความเหมาะสมที่จะเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ต่อที่ประชุมได้หนึ่งคน และต้องมีผู้เข้าประชุมรับรองอย่างน้อยสามคน ทั้งนี้ ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องอยู่ในที่ประชุม เว้นแต่ผู้ถูกเสนอชื่อแสดงความสมัครใจไว้เป็นหนังสือ

ให้คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ได้รับการเสนอชื่อ หากเห็นว่าผู้ใดมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนก็ให้แจ้งที่ประชุมทราบ

เมื่อคณะกรรมการได้ประกาศปิดการเสนอชื่อแล้ว ปรากฏว่ามีผู้เสนอชื่อน้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๗ ให้คณะกรรมการพิจารณาเสนอชื่อบุคคลในหมู่บ้านตามวิธีการที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเพิ่มเติมให้ครบจำนวนที่ที่ประชุมกำหนด

ข้อ ๑๙ เมื่อที่ประชุมปิดการเสนอชื่อตามข้อ ๑๘ แล้ว การเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอาจเลือกโดยวิธีเปิดเผยหรือวิธีลับก็ได้ตามที่ประชุมกำหนด

การเลือกโดยวิธีเปิดเผย ให้ที่ประชุมออกเสียงเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้คณะกรรมการประกาศชื่อผู้ได้รับการเสนอชื่อ หากผู้เข้าประชุมเห็นว่าผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อนั้นเหมาะสมจะเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิก็ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ แล้วให้คณะกรรมการนับคะแนนจากผู้ที่ยกมือในแต่ละครั้งที่ประกาศ และจดบันทึกคะแนนไว้

การเลือกโดยวิธีลับ ให้ใช้วิธีการหย่อนบัตร โดยใช้บัตรเลือกผู้ใหญ่บ้านโดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ เมื่อที่ประชุมออกเสียงเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิเสร็จสิ้นแล้ว ให้ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดจำนวนตามที่ประชุมกำหนดเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ

หากมีผู้ที่ได้รับเลือกได้คะแนนเท่ากันหลายคน และเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิเกินจำนวนตามข้อ ๑๗ ให้ทำการจับสลากผู้ที่ได้รับคะแนนเท่ากันให้เหลือจำนวนกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิตามที่กำหนด

ในกรณีที่ไม่สามารถประชุมหรือเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิได้ตามข้อ ๑๕ ให้นายอำเภอกำหนดและประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ภายในสิบห้าวันจนกว่าจะครบตามจำนวน

ข้อ ๒๑ เมื่อได้กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานการประชุมไว้เป็นหลักฐานโดยให้ที่ปรึกษาฯลงชื่อรับรอง แล้วให้ผู้ใหญ่บ้านรายงานให้นายอำเภอทราบเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

ให้นายอำเภอจัดทำประกาศแต่งตั้งกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ ปิดประกาศให้ราษฎรในหมู่บ้านทราบ พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนและออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๒ กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันที่นายอำเภอได้มีประกาศแต่งตั้ง

นอกจากออกจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

(๒) ตาย

(๓) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๔) นายอำเภอมีคำสั่งให้ออก เมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหากอยู่ในตำแหน่งต่อไปอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยแก่หมู่บ้านได้

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ถ้ากรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่เหลืออยู่มีจำนวนไม่น้อยกว่าสองคน ให้กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิเหลือเท่าจำนวนที่มีอยู่

กรณีที่กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง จนเป็นเหตุให้กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่เหลืออยู่มีจำนวนน้อยกว่าสองคน และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิที่เหลือมีวาระการดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้นายอำเภอจัดให้มีการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบว่างลง และให้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งพร้อมกัน ให้นายอำเภอดำเนินการจัดให้มีการประชุมเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งพร้อมกัน

ข้อ ๒๔ ในการเลือกกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิครั้งแรกตามระเบียบนี้ ให้ดำเนินการเลือกภายในเก้าสิบวันนับแต่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยนี้มีผลใช้บังคับ

หมวด ๓

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน

ข้อ ๒๕ ในหมวดนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน

“เลขานุการ” หมายความว่า เลขานุการคณะกรรมการหมู่บ้าน

ข้อ ๒๖ ให้คณะกรรมการเลือกรองประธานกรรมการหมู่บ้านจากกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่งคนหนึ่ง และจากกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิอีกคนหนึ่ง โดยให้คณะกรรมการเลือกรองประธานคนใดคนหนึ่งเป็นรองประธานคนหนึ่ง

ในกรณีที่หมู่บ้านใดมีเหตุผลและความจำเป็น คณะกรรมการ โดยความเห็นชอบของนายอำเภอ อาจกำหนดให้มีตำแหน่งรองประธานมากกว่าที่กำหนดในวรรคหนึ่งก็ได้

รองประธานกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยประธานกรรมการหมู่บ้านปฏิบัติหน้าที่และกระทำกิจการตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

ข้อ ๒๗ ให้ประธานกรรมการหมู่บ้านเลือกกรรมการหมู่บ้านคนหนึ่งเป็นเลขานุการ และให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหมู่บ้านคนหนึ่งเป็นเหรัญญิก

ในกรณีที่หมู่บ้านใดมีเหตุผลและความจำเป็น คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีผู้ช่วยเลขานุการ หรือผู้ช่วยเหรัญญิกก็ได้ โดยให้เลือกจากกรรมการหมู่บ้าน

เลขานุการมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ การจัดการเกี่ยวกับการประชุมและงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

เหรัญญิกมีหน้าที่รับผิดชอบช่วยเหลือคณะกรรมการในการรับจ่ายและเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของหมู่บ้านและงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านมอบหมาย

ข้อ ๒๘ รองประธานกรรมการหมู่บ้านและเหรัญญิกพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) พ้นจากการเป็นกรรมการหมู่บ้าน

(๒) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๓) คณะกรรมการมีมติให้ออกจากตำแหน่ง ด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เห็นว่าละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตาม (๓) จะดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการหมู่บ้าน และเหรัญญิกอีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๒๙ เลขานุการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ประธานกรรมการหมู่บ้านสั่งให้ออกจากตำแหน่ง

(๒) ประธานกรรมการหมู่บ้านพ้นจากตำแหน่ง

(๓) มีเหตุตามข้อ ๒๘

ข้อ ๓๐ ให้ปลัดอำเภอประจำตำบล กำนัน นายกเทศมนตรีตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการในตำบล มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการในตำบลนั้น

นอกจากบุคคลตามวรรคหนึ่งแล้ว นายอำเภออาจแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ และบุคคลอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นสมควรเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการเพิ่มเติมก็ได้

ที่ปรึกษาคณะกรรมการที่ตั้งตั้งตามวรรคสองพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ตาย

(๒) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๓) นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ข้อ ๑๑ ให้มีคณะกรรมการด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการและผู้อยู่บ้าน อย่างน้อยให้มีคณะกรรมการด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

นอกจากคณะกรรมการด้านหนึ่งแล้ว คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของนายอำเภออาจแต่งตั้งคณะกรรมการอื่นใดที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าจำเป็นและเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเพิ่มเติมก็ได้

ข้อ ๑๒ คณะทำงานด้านต่าง ๆ ให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) คณะทำงานด้านอำนวยการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ การจัดการประชุม การรับจ่ายและเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของหมู่บ้าน การประชาสัมพันธ์ การประสานงานและติดตามการทำงานของคณะทำงานด้านต่าง ๆ การจัดทำรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการในรอบปีและงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

(๒) คณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมอุดมการณ์และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน การส่งเสริมดูแลให้ราษฎรปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้าน การสร้างความเป็นธรรมและประนีประนอมข้อพิพาท การตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมภายในหมู่บ้าน การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและภัยอันตรายของหมู่บ้าน และงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

(๓) คณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ประสานการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านกับคณะทำงานด้านต่าง ๆ เพื่อดำเนินการหรือเสนอของบประมาณจากภายนอก การรวบรวมและจัดทำข้อมูลต่าง ๆ ของหมู่บ้าน การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน และงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

(๔) คณะทำงานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน การพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพ การผลิตและการตลาด เพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับราษฎรในหมู่บ้าน และงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

(๕) คณะทำงานด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ การจัดสวัสดิการในหมู่บ้านและการสงเคราะห์ผู้ยากจน ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ การส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสาธารณสุขและงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

(๖) คณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของหมู่บ้านและงานอื่นใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

ในกรณีที่หมู่บ้านใดมีคณะทำงานอื่นตามข้อ ๓๑ วรรคสอง ให้คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของนายอำเภอกำหนดชื่อและหน้าที่ของคณะทำงานด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งคณะทำงานนั้น

ข้อ ๓๓ คณะทำงานด้านอำนวยการ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหมู่บ้าน รองประธาน กรรมการหมู่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าคณะทำงานด้านต่าง ๆ เลขานุการ และเหรัญญิก เป็นคณะทำงาน โดยให้ประธานกรรมการหมู่บ้านและเลขานุการ เป็นหัวหน้าและเลขานุการ คณะทำงาน

ข้อ ๓๔ ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหมู่บ้านที่เห็นสมควรเป็นหัวหน้าคณะทำงานด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) คณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ให้เลือกจากกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

(๒) คณะทำงานด้านอื่น ๆ ให้เลือกจากกรรมการหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้านที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าคณะทำงานด้านต่าง ๆ ให้เป็นหัวหน้า คณะทำงานได้เพียงคนเดียว

ข้อ ๓๕ ให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการหมู่บ้านและราษฎรในหมู่บ้านที่มีความรู้ ความชำนาญหรือมีความเหมาะสมกับงานด้านนั้น ๆ จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนเป็นคณะทำงานในด้านต่าง ๆ

กรรมการหมู่บ้านคนหนึ่งอาจเป็นคณะทำงานมากกว่าหนึ่งคณะก็ได้

ข้อ ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของนายอำเภอ อาจมีมติให้จัดตั้งกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านขึ้น เพื่อเป็นกองทุนในการบริหารจัดการและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ตลอดจนกิจการอันเป็นประโยชน์สาธารณะของหมู่บ้านก็ได้

ข้อ ๑๗ กองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้าน อาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

(๑) เงินที่กลุ่มหรือองค์กรภายในหมู่บ้านจัดสรรให้

(๒) เงินที่ได้รับการอุดหนุนจากส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้

(๔) รายได้จากการจัดกิจกรรมของหมู่บ้าน

ข้อ ๑๘ ให้คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของนายอำเภอกำหนดหลักเกณฑ์ การใช้จ่ายเงินของกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านไว้ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในการจัดการประชุม

(๒) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของคณะกรรมการ

(๓) การจัดสวัสดิการภายในหมู่บ้าน

(๔) การจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน

(๕) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๔

การประชุม

ข้อ ๑๙ ในหมวดนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน

“การประชุม” หมายความว่า การประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน

“ประชาคมหมู่บ้าน” หมายความว่า การประชุมราษฎรในหมู่บ้านผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ข้อ ๔๐ ให้คณะกรรมการประชุมกันเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง การกำหนดวันเวลาประชุม ให้ประธานกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้กำหนดและเรียกประชุม โดยให้มีการประชุมภายในเจ็ดวันหลังจากการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่นายอำเภอเรียกประชุม

สถานที่ประชุม ให้ใช้สถานที่ที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ข้อ ๔๑ การประชุม ให้กระทำโดยเปิดเผยและเปิดโอกาสให้ราษฎรเข้าฟังได้ เว้นแต่คณะกรรมการจะลงมติให้ประชุมลับ

ข้อ ๔๒ การประชุมต้องมีกรรมการหมู่บ้านมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการหมู่บ้านทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ประธานกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ดำเนินการประชุมให้เป็นที่ไปด้วยความเรียบร้อยตามระเบียบวาระการประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการหมู่บ้านไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการหมู่บ้านเป็นประธานในที่ประชุมเรียงตามลำดับ

ในการประชุมคณะกรรมการครั้งใด ถ้าไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ให้กรรมการหมู่บ้านที่มาประชุมเลือกกันเองเพื่อทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมครั้งนั้น

ข้อ ๔๓ การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ เว้นแต่มีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

กรรมการหมู่บ้านคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน

ในการลงมติในเรื่องใด ๆ ให้ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม นั้น มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในฐานะกรรมการหมู่บ้านได้ และในกรณีที่มิฉะนั้นเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุม มีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ก่อนการลงมติทุกครั้งให้ประธานในที่ประชุมตรวจสอบว่ามีกรรมการหมู่บ้านอยู่ในที่ประชุมครบจำนวนเป็นองค์ประชุมหรือไม่ ถ้ามีกรรมการหมู่บ้านอยู่ในที่ประชุมไม่ครบจำนวนเป็นองค์ประชุม จะทำการลงมติในเรื่องใด ๆ ไม่ได้

ในกรณีที่องค์ประชุมไม่ครบจนไม่สามารถลงมติได้ในประเด็นเดียวกันได้ ให้ประธานเรียกประชุมโดยด่วนและในการประชุมเพื่อลงมติในครั้งนี้ไม่บังคับว่าต้องครบองค์ประชุม

ข้อ ๔๔ ในการพิจารณาลงมติเรื่องใด หากที่ประชุมเห็นว่า เป็นเรื่องสำคัญที่จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของราษฎรในหมู่บ้าน หรือเป็นเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของราษฎรในหมู่บ้าน

หรือเป็นเรื่องที่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม
ประชาคมหมู่บ้าน คณะกรรมการอาจมีมติให้มีการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็น
ในเรื่องดังกล่าวก็ได้

เมื่อคณะกรรมการกำหนดวันประชุมประชาคมหมู่บ้านแล้ว ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมราษฎร
ในหมู่บ้านผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านเข้าประชุม

การลงมติของที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านให้ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ เว้นแต่มีกฎหมาย
ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ผู้เข้าประชุมประชาคมหมู่บ้านคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน และในกรณีที่มิฉะนั้นเสียง
เท่ากัน ให้ผู้ใหญ่บ้านมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

เมื่อที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านลงมติในเรื่องใดแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศให้ราษฎร
ในหมู่บ้านทราบโดยทั่วกัน และปฏิบัติตามมติของที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านในเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้
มติประชาคมต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ พร้อมทั้งแจ้งให้นายอำเภอและ
ราษฎรทราบโดยทั่วกัน

ข้อ ๔๕ ราษฎรในหมู่บ้านผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนอาจลงมือชื่อ
ทำหนังสือเสนอความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมหรือประโยชน์สาธารณะของหมู่บ้าน
ต่อคณะกรรมการเพื่อให้มีการพิจารณาในคณะกรรมการก็ได้ และคณะกรรมการจะต้องนำเรื่องดังกล่าว
บรรจุเข้าวาระการประชุมในคราวต่อไป

ข้อ ๔๖ เมื่อมีปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับการประชุมตามหมวดนี้ หรือกรณีที่ไม่ได้กำหนดไว้
ในหมวดนี้ ให้ประธานกรรมการหมู่บ้านนำข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเสนอต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาวินิจฉัย
คำวินิจฉัยของนายอำเภอให้เป็นที่สุดและให้ใช้ได้เฉพาะในการประชุมคราวนั้น

หมวด ๕

การควบคุมดูแล

ข้อ ๔๗ ให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ
หมู่บ้านหรือมติที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ

และให้ปลัดอำเภอประจำตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ
ในตำบลที่รับผิดชอบ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอและปลัดอำเภอประจำตำบล มีอำนาจเรียก
กรรมการหมู่บ้านมาชี้แจงหรือให้ข้อเท็จจริง ตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใด ๆ จากคณะกรรมการ
หมู่บ้านมาตรวจสอบก็ได้

ในกรณีที่ปลัดอำเภอประจำตำบลเห็นว่าคณะกรรมการหมู่บ้านปฏิบัติหน้าที่ในทางที่อาจ
ก่อให้เกิดความเสียหายแก่หมู่บ้าน หรือเสียหายแก่ทางราชการ และปลัดอำเภอประจำตำบลได้ชี้แจง
แนะนำตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตาม ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะรอข้ามมิได้ ให้ปลัดอำเภอ
ประจำตำบลมีอำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านหรือมติที่ประชุม
ประชามหมู่บ้านเป็นการชั่วคราวไว้ตามที่เห็นสมควรได้ แล้วรีบรายงานนายอำเภอทราบภายในเจ็ดวัน
เพื่อให้ นายอำเภอวินิจฉัยตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว

การกระทำของกรรมการหมู่บ้าน ที่ฝ่าฝืนคำสั่งของปลัดอำเภอประจำตำบลตามวรรคสาม
ไม่มีผลผูกพันกับคณะกรรมการหมู่บ้าน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑

ร้อยตำรวจเอก เถลิง อยู่บำรุง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง
การจัดทำและประสานแผนในระดับพื้นที่อำเภอและตำบล

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว.๓๗๒๓๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผน จำนวน ๑ ชุด
พัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

ด้วยกระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการเชื่อมโยงปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยการประสานแผนในระดับพื้นที่ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ และเชื่อมโยงไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาภาค โดยมีผลใช้บังคับในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒

เนื่องด้วยระเบียบดังกล่าวเกี่ยวกับการจัดทำแผนของส่วนราชการต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ โดยการพิจารณานำโครงการหรือกิจกรรมที่อยู่ในแผนพัฒนาอำเภอ แผนความต้องการระดับอำเภอ แผนงานโครงการระดับตำบล แผนงานหรือโครงการระดับหมู่บ้านและชุมชน ไปประกอบการจัดตั้งค่าของประมาณหรือจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามอำนาจหน้าที่ โดยให้ความสำคัญและสนับสนุนเป็นลำดับต้น เนื่องจากเป็นแผนงานโครงการที่ผ่านกระบวนการประชาคมของประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้ กรุณาแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดทราบด้วย รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉัตรชัย พรหมเลิศ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด
โทร/โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๐๕๐๙ มท ๕๐๕๒๖ , ๕๐๕๘๓

QR Code
ดาวน์โหลดสิ่งที่ส่งมาด้วย

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว ๓๘๗/๒๕๖๒

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และเลขาธิการ ก.พ.ร. สิ่งส่งมาด้วย สำเนาระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผน จำนวน ๑ ชุด พัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) ได้กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด ให้ใช้กระบวนการประชาคมแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนหรือการจัดเวทีระดมความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งให้มีการประสานแผนในระดับพื้นที่ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนความต้องการของอำเภอ ให้เกิดความเชื่อมโยงสอดคล้องกันในระดับเป็นแผนเดียวกัน (One Plan)

กระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการเชื่อมโยงปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยการประสานแผนในระดับพื้นที่ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ และเชื่อมโยงไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาภาค โดยมีความสอดคล้องกับนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และจังหวัดของคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งมีผลใช้บังคับในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉัตรชัย พรหมเลิศ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด
โทร/โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๐๕๐๙ มท ๕๐๕๒๖ , ๕๐๕๘๓

QR Code
ดาวน์โหลดสิ่งที่ส่งมาด้วย

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานปลัดกระทรวง (สบจ.) โทร. ๐ ๒๒๒๖ ๐๕๐๙ มท ๕๐๕๒๖, ๕๐๕๘๓

ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว ๓๓๗/๓๓๖

วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม และหัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย
หัวหน้าหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมีผลใช้บังคับในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๒

เนื่องด้วยระเบียบดังกล่าวเกี่ยวกับการจัดทำแผนของส่วนราชการต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ โดยการพิจารณานำโครงการหรือกิจกรรมที่อยู่ในแผนพัฒนาอำเภอ แผนความต้องการระดับอำเภอ แผนงานโครงการระดับตำบล แผนงานหรือโครงการระดับหมู่บ้านและชุมชน ไปประกอบการจัดตั้งค่าของงบประมาณหรือจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามอำนาจหน้าที่ โดยให้ความสำคัญและสนับสนุนเป็นลำดับต้น เนื่องจากเป็นแผนงานโครงการที่ผ่านกระบวนการประชาคมของประชาชนในพื้นที่ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(นายฉัตรชัย พรหมเลิศ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

QR Code

ดาวน์โหลดเอกสารแบบ

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว ๓๗๓๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว ๑๘๓๑ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งแนวทางปฏิบัติในการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อให้การจัดทำและประสานแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ มีเอกภาพและเกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาภาค ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพ จึงขอให้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ให้จังหวัดโดยสำนักงานจังหวัด ที่ทำการปกครองจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด พิจารณาดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

๒. การจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล ที่ดำเนินการไปก่อนมีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับ โดยดำเนินการตามปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว ๓๖๘๒ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑ นั้น ให้ถือว่าดำเนินการถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉัตรชัย พรหมเลิศ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด
โทร/โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๐๕๐๕ มท ๕๐๕๒๖ , ๕๐๕๘๓

QR Code

ดาวน์โหลดสิ่งที่ส่งมาด้วย

๘๕

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานปลัดกระทรวง (สบจ.) โทร. ๐ ๒๒๒๖ ๐๕๐๙ มท ๕๐๕๒๖ , ๕๐๕๘๓

ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว ๑๙๓๐

วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง การเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง/อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน/อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว๒๖๔๑ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑ ได้แจ้งปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อให้การจัดทำและประสานแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ มีเอกภาพและเกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาภาค นั้น

เพื่อให้การเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเกิดประสิทธิภาพ จึงขอให้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ให้หน่วยงานในสังกัดถือปฏิบัติตามปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่อย่างเคร่งครัด

๒. ในการทบทวนและจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/แผนชุมชน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ทำการปกครองอำเภอประสานแจ้งจัดให้คณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการชุมชนดำเนินการให้แล้วเสร็จ และส่งต่อให้ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) อย่างช้า ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนชุมชนระดับตำบล

๓. ในการจัดทำแผนชุมชนระดับตำบล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ เตรียมความพร้อมในการสนับสนุนให้ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) ในการประมวลปัญหาความต้องการจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาของหน่วยงานอื่น หรือเวทีประชาคมอื่น ๆ ในพื้นที่ รวมทั้งการนำข้อมูล จปฐ. และ กชช.๒๓ มาใช้ประกอบในการวิเคราะห์ กลั่นกรองประมวลผล และจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ มาจัดทำเป็นแผนชุมชนระดับตำบลให้แล้วเสร็จ และส่งต่อให้อำเภอ ภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ พร้อมทั้งจัดส่งบัญชีประสานโครงการที่เป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาสนับสนุนงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๔. ให้อำเภอดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ ให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่กำหนดให้สิ้นสุดในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) เป็นแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ฉบับทบทวนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และจัดทำแผนความต้องการระดับอำเภอ ส่งให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) เพื่อพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด ตามหลักเกณฑ์การจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด รวมทั้งขอรับการสนับสนุนงบประมาณไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการจัดหางบประมาณของหน่วยงานและให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณ

๕. แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สนับสนุนงบประมาณตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนงาน/โครงการภายใต้แผนชุมชนระดับตำบลที่ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) ประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล) หรือ แผนงาน/โครงการที่คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) ประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

๖. ให้ทุกหน่วยงานสนับสนุนการจัดฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำและ
ประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ หรือสอดแทรกเนื้อหา/ความรู้ เกี่ยวกับการจัดทำและประสานแผนดังกล่าว
ในโครงการฝึกอบรมของส่วนราชการ เพื่อให้การขับเคลื่อนการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนในระดับพื้นที่
เกิดประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงานให้กระทรวงมหาดไทย
ทราบด้วย

(นายฉัตรชัย พรหมเลิศ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว ๕๖๓๑

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง การเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว๗๖๔๒ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ มีเอกภาพและเกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาภาค ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

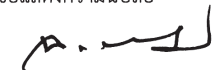
เพื่อให้การเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เกิดประสิทธิภาพ และเป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) ที่กำหนดให้การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและจังหวัดให้ใช้กระบวนการระดมความคิดเห็นมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนหรือการจัดเวทีระดมความคิดเห็นของประชาชนเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาความต้องการจากประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งให้มีการประสานแผนในระดับพื้นที่ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนความต้องการของอำเภอ ให้เกิดความเชื่อมโยงสอดคล้องกันในทุกระดับเป็นแผนเดียวกัน (One Plan) จึงขอให้จังหวัดดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้สำนักงานจังหวัด ที่ทำการปกครองจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด พิจารณาดำเนินการตามปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ อย่างเคร่งครัด

๒. การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขอให้จังหวัดนำปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยการประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนความต้องการระดับอำเภอ ไปพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉัตรชัย พรหมเลิศ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด

โทร/โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๐๕๐๙ มท ๕๐๕๒๖ , ๕๐๕๘๓

๘๘

ด้านที่สุด

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานปลัดกระทรวง (สบจ.) โทร. ๐ ๒๑๒๖ ๐๕๐๙ มท ๕๐๕๒๖ , ๕๐๕๘๓
ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว ๓๒๕๑ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การกำหนดปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง/อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน/อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด้านที่สุด ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว๑๔๐๑ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ ได้แจ้งแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ มีเอกภาพและเกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาภาค จึงขอให้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. แจ้งปฏิทินและแนวทางปฏิบัติในการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนในระดับพื้นที่ดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้หน่วยงานในสังกัดทราบและถือปฏิบัติ พร้อมรายงานผลการดำเนินการให้กระทรวงมหาดไทยทราบด้วย
๒. ในการดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักในการจัดทำและจัดส่งแผนพัฒนาหมู่บ้านให้ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล โดยมีสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา และวิทยาการกระบวนการ และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/อำเภอ สนับสนุนการจัดทำเวทีประชาคมร่วมกันระดับหมู่บ้าน/ชุมชน/ท้องถิ่น
๓. ในการจัดทำแผนชุมชนระดับตำบล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนระดับตำบล โดยใช้กลไกศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล ประมวลความต้องการจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน และแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้ง นำข้อมูล จปฐ. และ กชช.๒๓ มาใช้ประกอบในการวิเคราะห์ กลั่นกรองประมวลผล และจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ มาจัดทำเป็นแผนชุมชนระดับตำบล ส่งต่อให้อำเภอ พร้อมทั้งจัดทำบัญชีประสานโครงการ ที่เป็นการกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งต่อไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๔. แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนการจัดทำเวทีประชาคมร่วมกันในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน/ท้องถิ่น โดยนำปัญหาและความต้องการของประชาชนจากการจัดทำเวทีประชาคมดังกล่าว มาประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยประสานกับอำเภอ/ท้องที่ เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเกิดเอกภาพร่วมกัน
๕. การจัดทำและประสานแผนในทุกระดับให้นำปัญหาและความต้องการของประชาชนจากเวทีประชาคมอื่น ๆ ในพื้นที่ มาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนดังกล่าวด้วย

ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนฯ ดังกล่าวให้จังหวัดทราบด้วยแล้ว รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ

(นายฉัตรชัย พรหมเลิศ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว ๗๖๕๒

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การกำหนดปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๒.๑/ว๑๔๐๐ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย ปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ มีเอกภาพและเกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาภาค จึงขอให้จังหวัด โดยสำนักงานจังหวัด ที่ทำการปกครองจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด พิจารณาดำเนินการตามปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ทั้งนี้ ในการจัดทำและประสานแผนในทุกกระดับ ให้นำปัญหาและความต้องการของประชาชนจากเวทีประชาคมอื่น ๆ ในพื้นที่ มาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนดังกล่าวด้วย รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายฉัตรชัย พรหมเลิศ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด

โทร/โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๐๕๐๙ มท ๕๐๕๒๖ , ๕๐๕๘๓

ปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

*****

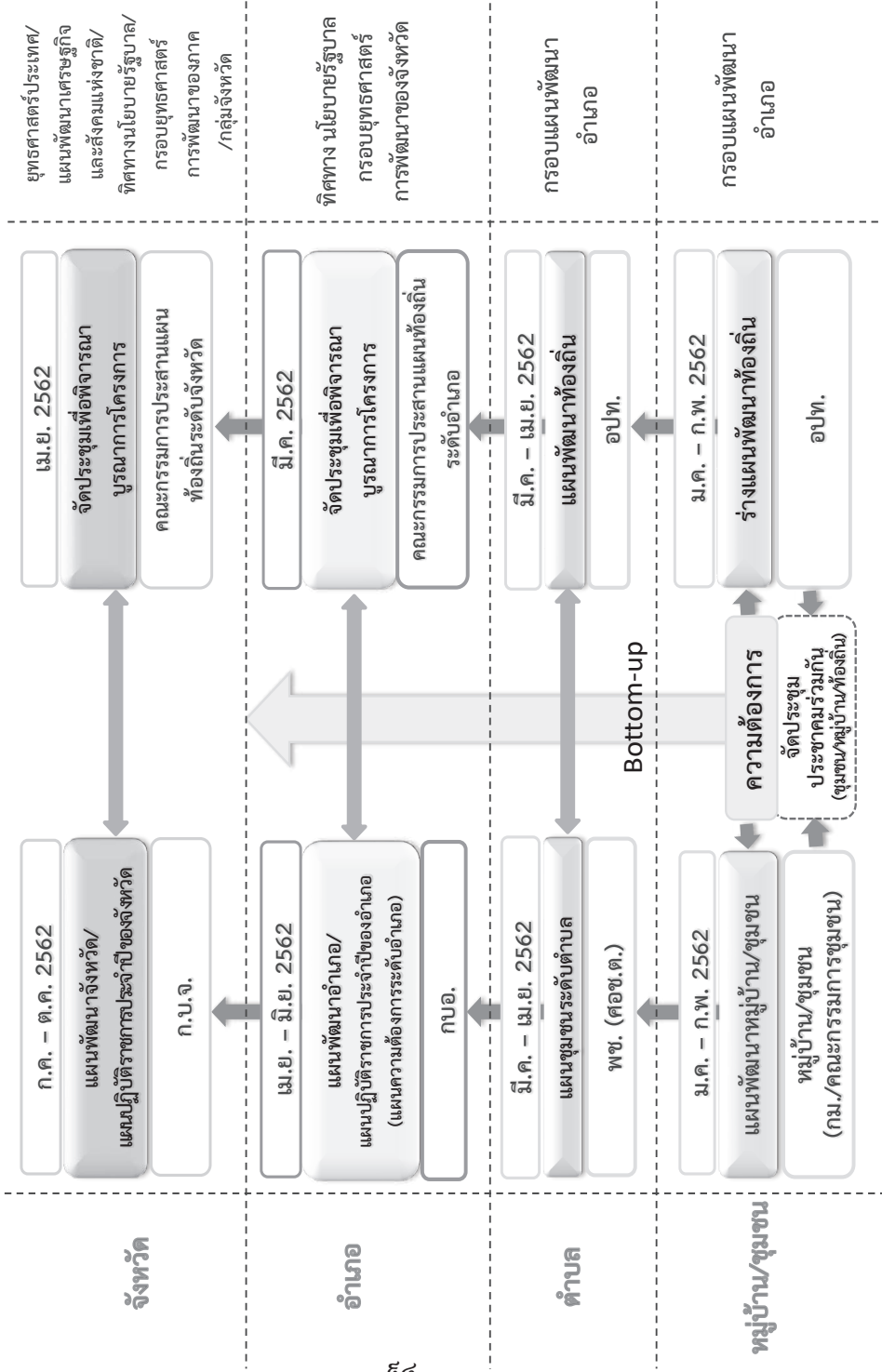
	การดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วยงาน
๑	<p>แผนชุมชน/แผนพัฒนาหมู่บ้าน/แผนพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>- ให้คณะกรรมการหมู่บ้าน ในพื้นที่ที่มี กม. และ อพป. มีหน้าที่บูรณาการ ทบทวน/จัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน (พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๕๗) และหมายรวมถึงคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อพป. (กก.อพป.) (พระราชบัญญัติ จัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒)</p> <p>- ให้คณะกรรมการชุมชน ในพื้นที่ที่ไม่มี กม. และ อพป. มีหน้าที่บูรณาการ ทบทวน/จัดทำแผนชุมชน</p> <p>โดยมีสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสนับสนุนข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา และวิทยากรกระบวนการ และเมืองครูปกครองส่วนท้องถิ่น/อำเภอ สนับสนุนการจัดทำเวทีประชาคมร่วมกันระดับชุมชน/หมู่บ้าน/ท้องถิ่น (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๑) โดยให้นายอำเภอกำหนดห้วงเวลา ในการจัดเวทีประชาคมร่วมกันของหมู่บ้าน/ชุมชน/ท้องถิ่น เพื่อรวบรวมปัญหา/ ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และข้อมูลต่าง ๆ มาจัดทำเป็น แผนพัฒนาหมู่บ้าน/แผนชุมชน/แผนพัฒนาท้องถิ่น โดยให้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) และคณะกรรมการชุมชน ส่งแผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชนไปยังศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	ม.ค. – ก.พ. ๒๕๖๒	กม./อพท.
๒	<p>แผนชุมชนระดับตำบล</p> <p>สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สนับสนุนการจัดทำแผนชุมชนระดับตำบล โดยใช้กลไกศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) ประมวลความต้องการจากแผนชุมชน/แผนพัฒนาหมู่บ้าน/แผนพัฒนาท้องถิ่น หรือแผนอื่น ๆ รวมทั้งนำข้อมูล จปฐ. และ กชช.๒ค มาใช้ประกอบในการวิเคราะห์ กลั่นกรอง ประมวลผล และจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ เพื่อจัดทำเป็นแผนชุมชนระดับตำบลจัดส่งให้ ก.บ.อ. พร้อมทั้งจัดทำบัญชีประสานโครงการที่สอดคล้อง กับทิศทางการพัฒนาพื้นที่ ส่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑)</p> <p>แผนพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถ เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง แผนพัฒนาท้องถิ่น โดยนำปัญหาและความต้องการของประชาชนจากการจัดทำเวทีประชาคมร่วมกันของหมู่บ้าน/ชุมชน/ท้องถิ่น รวมทั้งนำข้อมูลจากแผนชุมชนระดับตำบล มาใช้ประกอบการพิจารณาเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่น (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๑)</p>	มี.ค. – เม.ย. ๒๕๖๒	สนง.พช. อำเภอ/ อพท.

	การดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วยงาน
๓	<p>แผนพัฒนาอำเภอ</p> <p>- การกำหนดกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ อำเภอโดยกลไกของคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) นำกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด (Top-down) จากแผนพัฒนาจังหวัด ฉบับทบทวน (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) มาเป็นแนวทางในการทบทวนการจัดทำกรอบทิศทางพัฒนาพื้นที่และยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ ตามแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับทบทวนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และแจ้งให้ภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทราบ เพื่อให้ทุกภาคส่วนนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ระดับอำเภอไปในทิศทางเดียวกัน</p> <p>- การประสานแผนงาน/โครงการในระดับอำเภอกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ กบอ. จัดทำบัญชีแผนงานหรือโครงการระดับอำเภอในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดส่งให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ เพื่อพิจารณาบูรณาการโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และเสนอคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาบูรณาการโครงการที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมของจังหวัด และเสนอให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) พิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาของ อบจ.</p> <p>- การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี อำเภอโดยกลไกของคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) ประสานและรวบรวมข้อมูลจากปัญหาและความต้องการของประชาชน(Bottom-up) จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นที่ดำเนินการในพื้นที่อำเภอ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับทบทวน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และ ให้ กบอ. ประสานใช้และจัดส่งแผนพัฒนาอำเภอให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้ทุกภาคส่วนทราบและร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างยั่งยืนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน</p> <p>- การจัดทำแผนความต้องการระดับอำเภอ อำเภอโดยกลไกของคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) จะต้องจัดทำแผนความต้องการระดับอำเภอให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาจังหวัด โดยโครงการที่อยู่ในแผนความต้องการระดับอำเภอจะต้องเป็นโครงการที่ถูกบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับทบทวนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และจะต้องจัดกลุ่มโครงการตามประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาจังหวัด โดยให้อำเภอจัดส่งแผนความต้องการระดับอำเภอให้ ก.บ.จ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด รวมทั้งเพื่อขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานหรืองบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>ม.ค. - ก.พ. ๒๕๖๒</p> <p>เม.ย. - พ.ค. ๒๕๖๒</p> <p>พ.ค. - มิ.ย. ๒๕๖๒</p> <p>มิ.ย. ๒๕๖๒</p>	<p>กบอ.</p> <p>กบอ./ อปท.</p> <p>กบอ.</p> <p>กบอ.</p>

	การดำเนินการ	ระยะเวลา	หน่วยงาน
๔	<p>แผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด</p> <p>จังหวัดนำแผนความต้องการของอำเภอมาประมวลในภาพรวมของจังหวัด รวมทั้งประสานข้อมูลกับคณะกรรมการประสานแผนท้องถิ่นระดับจังหวัด เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด โดยนำหลักเกณฑ์ แนวทางและปฏิทินที่คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) จะกำหนดในแต่ละปีมาพิจารณาประกอบด้วย</p> <p>จังหวัดจัดทำข้อมูลรายละเอียดโครงการที่สอดคล้องกับกรอบแผนพัฒนาจังหวัดซึ่งต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการดำเนินงาน และจัดส่งให้หน่วยงานเพื่อพิจารณานำไปบรรจุในค่าของงบประมาณประจำปี และส่งให้กระทรวงมหาดไทยเพื่อเป็นการประสานงาน</p>	<p>ก.ค. - ก.ย. ๒๕๖๒</p> <p>ต.ค. ๒๕๖๒</p>	<p>กบจ.</p> <p>กบจ.</p>

สบจ.สป.มท.
๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

ปฏิทินการจัดทำและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

กรมการปกครอง

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๕.๑/๑๙๓๕

กรมการปกครอง
ถนนอิษฎาภิรักษ์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๕ เมษายน ๒๕๖๒

เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับทบทวนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๕.๑/ว ๗๙๕๓ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑

๒. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๕.๑/ว ๑๘๘ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๒

๓. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๕.๑/ว ๓๓๘๘ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แนวทางการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.)	จำนวน ๑ ชุด
	๒. แนวทางการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบสรุปปัญหา/ความต้องการของพื้นที่อำเภอ	จำนวน ๑ ชุด
	๔. แบบสรุปบัญชีแผนงานหรือโครงการระดับอำเภอ เพื่อประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน ๑ ชุด
	๕. แนวทางการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับทบทวนปี พ.ศ. ๒๕๖๒	จำนวน ๑ ชุด
	๖. แบบการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)	จำนวน ๑ ชุด
	๗. แนวทางการจัดทำแผนความต้องการของอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	จำนวน ๑ ชุด
	๘. แบบการจัดทำแผนความต้องการของอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	จำนวน ๑ ชุด
	๙. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	จำนวน ๑ ชุด
	๑๐. แบบรายงานผลการดำเนินงานทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี	จำนวน ๑ ชุด

ตามที่กรมการปกครองได้ให้จังหวัดแจ้งอำเภอทราบถึงปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อให้อำเภอดำเนินการให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาและแนวทางที่กำหนด รวมทั้งทบทวนกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอในแผนพัฒนาอำเภอ โดยขยายระยะเวลาเป็น แผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบระยะเวลาของแผนพัฒนาจังหวัด ฉบับทบทวน (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) นั้น

เพื่อให้อำเภอสามารถดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับทบทวนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้มีเนื้อหาถูกต้อง สมบูรณ์และทันต่อสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ กรมการปกครองจึงขอให้จังหวัดพิจารณาดำเนินการดังนี้

๑. การเตรียมความพร้อมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ

๑.๑ ให้อำเภอดำเนินการแต่งตั้งหรือปรับปรุงคำสั่งคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) เพื่อให้เป็นกลไกหลักในการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอและบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนชุมชนระดับตำบล แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด โดยคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) สามารถตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาอำเภอเพื่อช่วยเหลือ

ในกรทบทวน...

ในการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอได้ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ และ ๒ ทั้งนี้ กำหนดให้อำเภอดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๒

๑.๒ ให้อำเภอสรุปข้อมูลปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ผ่านการประสานข้อมูลจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนชุมชนระดับตำบล หรือข้อมูลจากการจัดทำเวทีประชาคมภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน โดยจำแนกข้อมูลเป็นรายตำบล รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓ เพื่อจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ ทั้งนี้ สามารถใช้กลไกกำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ช่วยเหลือการดำเนินงานสรุปข้อมูลปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ และให้อำเภอดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๒

๑.๓ ให้คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) จัดทำบัญชีแผนงานหรือโครงการระดับอำเภอที่สอดคล้องกับการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน หรือแผนชุมชนระดับตำบล และอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดส่งให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อพิจารณาบูรณาการโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๒

๒. การดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ

๒.๑ ให้อำเภอใช้กลไกคณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับทบทวนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยให้คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) ประสานหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ทบทวนเนื้อหาแผนพัฒนาอำเภอ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเพื่อการพัฒนาของอำเภอ ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นข้อมูลปัจจุบัน โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๒

๒.๒ ให้อำเภอดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับทบทวนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามแนวทางที่กรมการปกครองกำหนด รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔ และ ๕ โดยสามารถใช้ข้อมูลสรุปผลการวิเคราะห์และประเมินผลความสมบูรณ์ของแผนพัฒนาอำเภอ ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) ที่กรมการปกครองได้จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นข้อมูลประกอบการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน และสามารถดูข้อมูลแผนพัฒนาอำเภอในปีที่ผ่านมาได้ที่เว็บไซต์ของกรมการปกครอง <https://projectplan4.dopa.go.th/index.php> และให้ กบอ. รับรองแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) และประกาศใช้ พร้อมทั้งจัดส่งแผนพัฒนาอำเภอให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ทุกภาคส่วนทราบและร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ อย่างยั่งยืนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ กำหนดให้อำเภอต้องทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕) ให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒

๒.๓ ให้คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) จัดทำแผนความต้องการระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยจัดทำเป็นบัญชีแผนงาน/โครงการที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาจังหวัด รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๖, ๗ และ ๘ ทั้งนี้ ให้อำเภอจัดส่งแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับทบทวนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และแผนความต้องการระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ พร้อมรายละเอียดโครงการ ให้จังหวัดเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนปฏิบัติการราชการประจำปีของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และคำของบประมาณประจำปีของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยให้อำเภอดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

/๒.๔ ให้คณะกรรมการ...

๒.๔ ให้คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) จัดส่งแผนความต้องการระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ พร้อมรายละเอียดโครงการ ให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามภารกิจ (Function) นำไปพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยโครงการดังกล่าวต้องเป็นโครงการที่ต้องการขอรับการสนับสนุนงบประมาณหรือขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานราชการ (งบ function) โดยให้คณะกรรมการบริหารงานอำเภอ (กบอ.) ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

๓. การรายงานผลการดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับทบทวนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้กรรมการปกครองทราบ

๓.๑ ให้ที่ทำการปกครองอำเภอรวบรวมแผนพัฒนาอำเภอ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ฉบับทบทวนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีการทบทวนแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อมูลในรูปแบบไฟล์ PDF โดยบันทึกข้อมูลในรูปแบบซีดี พร้อมทั้งจัดส่งข้อมูลผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ planofamphoe@gmail.com โดยลักษณะการบันทึกให้แบ่งการบันทึกเป็นอำเภอละ ๑ ไฟล์เท่านั้น และจัดส่งให้กรรมการปกครองภายในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒

๓.๒ ให้ที่ทำการปกครองจังหวัดดำเนินการตรวจสอบความครบถ้วนขององค์ประกอบของแผนพัฒนาอำเภอ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๙ และส่งผลการตรวจสอบตามแบบรายงานผลของทุกอำเภอให้กรรมการปกครองภายในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ทั้งนี้ กรรมการปกครองขอเรียนว่า การประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่เป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงมหาดไทย จึงขอให้จังหวัดแจ้งอำเภอให้มีความสำคัญกับการทบทวนแผนพัฒนาอำเภอ เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการบูรณาการและเชื่อมโยงแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ (Area Based) และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยให้อำเภอดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

วัลย์ตำรวจโท

(อาทิตย์ บุญยะโสภิต)

อธิบดีกรมการปกครอง

กองวิชาการและแผนงาน
กลุ่มงานแผนงานยุทธศาสตร์
โทร./โทรสาร ๐๒-๒๒๕-๔๘๘๖
นายศุภกันต์ ภูมิขยา นว.ชก. โทร.๐๘๔-๖๒๕-๑๖๓๖

เอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย

กรมการพัฒนาชุมชน

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๔๐๙.๕/ว ๑๔๒๖

กรมการพัฒนาชุมชน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล
พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่

ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาภาค

เพื่อให้การดำเนินการตามระเบียบดังกล่าว บรรลุวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ของกระทรวงมหาดไทย จึงขอให้จังหวัดมอบหมายสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ดำเนินการดังนี้

๑. แจ้งการบังคับใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้หน่วยงานในสังกัดทราบและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

๒. แนวทางการปฏิบัติรองรับการดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาพื้นที่ในระดับอำเภอและตำบล พ.ศ. ๒๕๖๒ อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการกระทรวงมหาดไทย หากดำเนินการแล้วเสร็จ กรมการพัฒนาชุมชนจะมีหนังสือแจ้งจังหวัด เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายโชคชัย แก้วป่อง)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๔๗

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๑๒

กรมการพัฒนาชุมชน : เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๔๐๙.๕/ว ๐๗๔๗

กรมการพัฒนาชุมชน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๙ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง การเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมการพัฒนาชุมชน ที่ มท ๐๔๐๙.๕/ว ๒๘๙๕ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ปฏิทินการจัดทำและประสานแผนในระดับพื้นที่ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. ปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมการพัฒนาชุมชน แจ้งจังหวัดให้ดำเนินการกิจกรรมบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล ตามแนวทางกรมการพัฒนาชุมชนและตามปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๖๔ พร้อมทั้งให้รายงานผลการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลตามห้วงเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทย มีหนังสือสั่งการให้กรมการปกครองดำเนินการประสานคณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการชุมชนดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน ปี ๒๕๖๒ ให้แล้วเสร็จแล้วส่งต่อให้ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (คอช.ต.) ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ เพื่อจัดทำแผนชุมชนระดับตำบลให้เป็นไปตามแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าว บรรลุวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ของกระทรวงมหาดไทย จึงขอให้จังหวัดมอบหมายสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สนับสนุนศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (คอช.ต.) นำข้อมูลจากแผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน ปี ๒๕๖๒ มาทบทวนและปรับแผนชุมชนระดับตำบลให้แล้วเสร็จเป็นปัจจุบัน และส่งต่อให้อำเภอภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๒ พร้อมทั้งจัดส่งบัญชีประสานโครงการที่เป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาสนับสนุนงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิสิต จันทร์สมวงศ์)

อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

โทร ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๔๗

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๑๒

กรมการพัฒนาชุมชน : เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔

ที่ มท ๐๔๐๙.๕/ว ๐๔๕๐

ถึง สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ทุกจังหวัด

ตามหนังสือกรมการพัฒนาชุมชน ที่ มท ๐๔๐๙.๕/ว ๒๘๙๕ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑
แจ้งให้จังหวัดดำเนินการกิจกรรมบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล ตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด
พร้อมทั้งรายงานผลตามแนวทางการรายงานผลการดำเนินกิจกรรมบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้การรายงานผลดังกล่าวสอดคล้องกับรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ จึงขอเปลี่ยนแปลง
หัวเวลาการรายงาน ครั้งที่ ๒ จากภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒ เป็นภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๒
(แบบที่ ๑ แบบรายงานทะเบียนข้อมูลตำบลเป้าหมาย และแบบที่ ๒ แบบรายงานทะเบียนข้อมูลการนำโครงการ
ในเล่มแผนชุมชนระดับตำบลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพ)

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน
กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชน
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๖๔
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๑๒

กรมการพัฒนาชุมชน : เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔

ที่ มท ๐๔๐๙.๕/ ๑๒๙๖๖

กรมการพัฒนาชุมชน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การดำเนินกิจกรรมบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมการพัฒนาชุมชน ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๐๔.๓/ว ๒๑๘๖ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๑

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. แนวทางการรายงานผลการดำเนินงาน	จำนวน	๑ ชุด
๒. ปฏิทินการจัดทำและประสานแผนในระดับพื้นที่	จำนวน	๑ ฉบับ
๓. ปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนในระดับพื้นที่	จำนวน	๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมการพัฒนาชุมชน ได้แจ้งจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมตามยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความมั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล พร้อมทั้งให้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว บรรลุวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับแนวทางการเชื่อมโยงและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่ของกระทรวงมหาดไทย จึงขอให้จังหวัดมอบหมายสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ดำเนินการตามปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยงและบูรณาการแผนในระดับพื้นที่ พร้อมทั้งรายงานผลการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล ตามแนวทางการรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิสิต จันทร์สมวงศ์)
อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

โทร ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๔๗

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๑๒

กรมการพัฒนาชุมชน : เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔

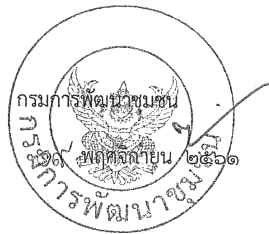

ที่ มท ๐๔๐๙.๔/ว ๒๕๓๔

ถึง สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดทุกจังหวัด

กรมการพัฒนาชุมชน ขอส่งเอกสารแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน ปี ๒๕๖๒ ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด เพื่อมอบให้กลุ่มเป้าหมายตามบัญชีจัดสรรเอกสารแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน ปี ๒๕๖๒ ได้ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ส่งแบบตอบรับกลับกรมฯ ภายใน ๓ วัน นับจากวันที่ได้รับเอกสาร

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

กลุ่มงานส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๑๑

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๑๒

กรมการพัฒนาชุมชน : เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๕๗๕๑๑

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๕๗๕๑๗ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๖๐๕๖๖ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. ขั้นตอนการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕)	จำนวน ๑ ชุด
	๒. คำไครยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด	จำนวน ๑ ชุด
	๓. คำไครแผนพัฒนาท้องถิ่น	จำนวน ๑ ชุด
	๔. แนวทางการพิจารณาการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น	จำนวน ๑ ชุด

ตามที่กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๕๗๕๑๗ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙ ชักซ้อมแนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ต่อมาเมื่อระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๖๐๕๖๖ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๑ กำหนดแนวทางปฏิบัติแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ตลอดจนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ประกาศใช้แล้วหรือดำเนินการก่อนวันที่ระเบียบฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ให้แผนพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไป จนกว่ากระทรวงมหาดไทยจะกำหนดแนวทางเป็นอย่างอื่น รายละเอียดตามอ้างถึง นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๙ วรรคสาม กำหนดให้เมื่อแผนพัฒนาจังหวัดได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและประกาศใช้แล้วการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการดำเนินกิจการของจังหวัดและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว ประกอบกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๗ กำหนดให้แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาภาคมีระยะเวลาห้าปี ดังนั้น เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีระยะเวลาสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด รวมทั้งแผนปฏิรูปราชการประจำปี จังหวัด แผนปฏิรูปราชการประจำปีกลุ่มจังหวัด ตลอดจนสามารถบูรณาการแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม และงบประมาณในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้กับประชาชน จึงอาศัยอำนาจตามข้อ ๕ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ชักซ้อมแนวทางการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นระยะเวลาห้าปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

/๑. ขั้นตอนการ...

๑. ขั้นตอนการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

ให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีช่วงระยะเวลาห้าปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

๒. แนวทางการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

๒.๑ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดและอำเภอตรวจสอบองค์ประกอบของคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดและระดับอำเภอตามลำดับให้เป็นปัจจุบัน

๒.๒ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดส่งยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดในปัจจุบันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นไปพลางก่อน เมื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด เพื่อดำเนินการทบทวนหรือเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแล้วเสร็จ ให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดทราบ โดยเค้าโครงยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ให้ดำเนินการตามรูปแบบที่กำหนด รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๓. แนวทางการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

๓.๑ ในการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ถือปฏิบัติตามข้อ ๑๗ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๓.๒ ในการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจใช้ข้อมูลจากแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ฉบับปัจจุบัน มาทบทวนและปรับใช้ในการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) โดยพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ยุทธศาสตร์จังหวัด ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) โดยในระยะเริ่มแรกของการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ให้จัดทำประชาคมในระดับตำบลสำหรับ องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล ระดับชุมชนเมืองสำหรับเทศบาลเมือง ระดับชุมชนนครสำหรับเทศบาลนคร ระดับจังหวัดสำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสำหรับเมืองพัทยาให้ใช้รูปแบบของเทศบาลนคร ทั้งนี้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในโอกาสต่อไปการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ใช้รูปแบบตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๒/ว ๐๖๐๐ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๖๒๔๗ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ประกอบกัน ทั้งนี้ให้ดำเนินการตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๓.๓ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น ตามเค้าโครงแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

/๓.๔ ครุภัณฑ์...

๓.๔ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่ต้องนำมาบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นให้จัดทำ เฉพาะครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่อยู่ในโครงการพัฒนาที่ดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะและ กิจกรรมสาธารณะ เพื่อประชาชนได้ใช้/รับประโยชน์จากครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างนั้น และเป็นไปตาม อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๕ โครงการรายจ่ายตามแผนงานที่เป็นรายจ่ายประจำหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดค่าสาธารณูปโภค หมวดรายจ่ายอื่น หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ ไม่ต้องนำมา บรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น ยกเว้น ประเภทรายจ่ายเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่าย หมวดอื่นๆ เฉพาะการจัดกิจกรรมสาธารณะ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔. การนำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ไปสู่การปฏิบัติ

เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และงบประมาณจากเงินสะสม ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

๕. การกำกับดูแล

๕.๑ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอกำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นและการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่าย ประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม งบประมาณจากเงินสะสม การใช้จ่ายงบประมาณตามแผนความต้องการ ของบลงทุนเพื่อพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ การตั้งงบประมาณอุดหนุนให้แก่ หน่วยงานอื่น โดยถือเป็นสาระสำคัญที่ต้องพิจารณารายละเอียดของโครงการพัฒนาในข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ และงบประมาณรายจ่ายดังกล่าวต้องสอดคล้องกับโครงการพัฒนาในแผนพัฒนาท้องถิ่นก่อนให้ความเห็นชอบ

๕.๒ การทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณากำกับดูแลให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นสำคัญ

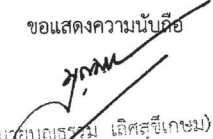
๖. การแก้ไข เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต่อไปจนกว่าจะมีการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) แล้วเสร็จ

/ทั้งนี้...

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นกับแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด
จึงขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ให้แล้วเสร็จ
ภายในวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งนายอำเภอทุกอำเภอทราบรวมทั้งแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและ
ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๑๒๒-๔
โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๒๒๓๐
ผู้ประสานงาน นายจิรเมธ บัวงาม โทร. ๐๖-๕๖๒๑-๘๘๒๒

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๐๓๕๗/

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๒๓๐๐

๑๙ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง แนวทางการดำเนินการแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างอิง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๖๒๔๗ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๕๗๙๗ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙
๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้ชักชวนแนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานให้เกิดความสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๕๗๙๗ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๖๒๔๗ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ อาศัยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๕ จึงกำหนดแนวทางการปฏิบัติสำหรับแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๑. การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาตามข้อ ๒๙ (๓) และข้อ ๓๐ (๕) ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. ๒๕๔๘ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้ดำเนินการอย่างน้อยปีละสองครั้งภายในเดือนเมษายนและเดือนตุลาคมของทุกปีนั้น กรอบระยะเวลาดังกล่าวให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผล รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่นและคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นภายในเดือนเมษายนและเดือนตุลาคมของทุกปี ทั้งนี้สภาท้องถิ่นและคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นสามารถประชุมเพื่อรับทราบและพิจารณาเรื่องดังกล่าวได้ตามความเหมาะสม ซึ่งอาจจะประชุมภายหลังเดือนเมษายนและตุลาคมก็ได้

๒. กรณีเกิดสาธารณภัย ภัยทางอากาศ การก่อวินาศกรรม ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และเหตุฉุกเฉินไม่สามารถป้องกันได้หรือมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนหากไม่ดำเนินการแก้ไขจะทำให้เกิดความเสียหายต่อราชการหรือประชาชน โครงการดังกล่าวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ต้องจัดทำเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น

๓. โครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอันมีลักษณะของโครงการที่เกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจตามกรอบแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๓ แผนงานการศึกษาหรือแผนงานสาธารณสุขหรือโครงการที่มีลักษณะใช้ประโยชน์เป็นองค์รวมมิได้เน้นเฉพาะการดำเนินการในสถานที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ครุภัณฑ์ โครงการที่กำหนดเป้าหมายให้ประชาชนมีส่วนร่วม (ศาสนา ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ยาเสพติด การสร้างรายได้ การพัฒนาคุณภาพชีวิต สมรณะต่างๆ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

/จะประชุมตาม....

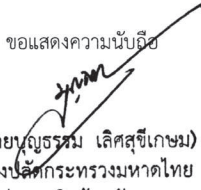
จะประชาคมท้องถิ่นแบบประชาธิปไตยในระดับภาพรวมก็ได้ (ระดับตำบล ระดับชุมชนตำบล ระดับชุมชนเมือง ระดับชุมชนนคร และระดับจังหวัด)

๔. การประสานแผนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในจังหวัด สำหรับโครงการการพัฒนาท้องถิ่นที่ได้ผ่านกระบวนการประชุมคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอหรือจังหวัดแล้ว ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำไปจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้โดยจะประชุมประชาคมท้องถิ่นแบบประชาธิปไตยในระดับอำเภอหรือจังหวัด หรือไม่ประชุมก็ได้ตามที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็นสมควร

๕. เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานให้เกิดความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและแก้ไขปัญหาได้เร่งด่วน จึงให้ผู้ว่าราชการจังหวัดอาศัยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๕ วรรค ๒ ในการยกเว้นหรือผ่อนผันการปฏิบัติตามระเบียบนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและ
ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น
โทร. ๐-๒๒๔๑-๙๐๐๐ ต่อ ๒๑๒๒-๔
โทรสาร ๐-๒๒๔๓-๒๒๓๐

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๘๑๐.๓/ว ๕๒๖๑

กระทรวงมหาดไทย
ถนนรัชฎาภิเศก กทม. ๑๐๒๐๐

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๒/ว ๐๖๐๐ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๙

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๒/ว ๕๒๔ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๘

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙	จำนวน ๑ ชุด
๒. ปฏิทินการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน ๑ ชุด
๓. กรอบการประสานโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน ๑ ชุด
๔. ได้คำเอยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด	จำนวน ๑ ชุด
๕. ได้คำเอยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔)	จำนวน ๑ ชุด

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปี โดยแผนพัฒนาสามปีให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปี นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา ห้วงระยะเวลาของการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑ กำหนดให้แผนพัฒนาจังหวัดมีระยะเวลาสี่ปีและการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด จึงได้ดำเนินการจัดทำระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ลงนามในระเบียบดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๙ และได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙ โดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ ระเบียบดังกล่าว มีสาระสำคัญ ดังนี้

- กำหนดให้แผนพัฒนาท้องถิ่นมีระยะเวลาสี่ปี เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดที่กำหนดให้มีระยะเวลาสี่ปี
- การจัดทำเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลง แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ให้ผ่านกระบวนการประชาคมท้องถิ่น เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน
- กำหนดให้ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา จัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคมก่อนปีงบประมาณถัดไป และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้จัดทำหรือทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายนก่อนปีงบประมาณถัดไป เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

/ สามารถ ...

สามารถประสานและบูรณาการโครงการพัฒนาที่เกี่วกันภายในแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด เพื่อนำไปจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีของจังหวัดต่อไป กรณีที่จะต้องขยายเวลาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องมีเหตุที่จำเป็นอย่างแท้จริง และให้คำนึงถึงระยะเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดด้วย

๔. กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม งบประมาณจากเงินสะสมแต่ละปีงบประมาณในช่วงของแผนนั้น รวมทั้งวางแผนทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการพัฒนาที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี

๕. กำหนดว่าแผนการดำเนินงานให้จัดทำให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศใช้ งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม งบประมาณจากเงินสะสม หรือได้รับแจ้งแผนงานและโครงการจากหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณนั้น

๖. กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ภายในเดือนเมษายนและเดือนตุลาคม เพื่อให้การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คู่คุณค่า มีความโปร่งใส และอยู่ภายใต้กรอบวินัยการเงินและการคลังที่ดี

ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สามารถบูรณาการกับแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและตอบสนองความต้องการของประชาชนอันจะนำไปสู่การจัดทำงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ กระทรวงมหาดไทยจึงอาศัยอำนาจตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๕ ซักซ้อมแนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. ระยะเวลาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔)

๑.๑ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา ให้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม ๒๕๕๙

๑.๒ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๒. แนวทางการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔)

๒.๑ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด และอำเภอ ตรวจสอบองค์ประกอบของคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด และองค์ประกอบของคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอให้เป็นปัจจุบัน

๒.๒ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดส่งยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีไปพลางก่อน และมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดประชุมประชาคมท้องถิ่นร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดเพื่อจัดทำ ทบทวนหรือเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแล้วเสร็จ ให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดทราบภายในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยกรอบการประสานโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเค้าโครง

/ ยุทธศาสตร์ ...

ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ให้ดำเนินการตามรูปแบบที่กำหนด รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓, ๔

๒.๓ ให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอจัดประชุมพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการและส่งให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดภายในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ โดยดำเนินการตามแนวทางของหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึง ๑, ๒

๒.๔ ให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดจัดประชุมพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของโครงการและให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด นำโครงการที่ได้ประสานโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและจัดส่งโครงการพัฒนาที่เกิดขึ้นศักยภาพให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) เพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดต่อไป

๓. แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔)

๓.๑ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจสอบองค์ประกอบของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้เป็นปัจจุบัน

๓.๒ การจัดประชุมประชาคมท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ใช้รูปแบบการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่นเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๒/ว ๐๖๐๐ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๙ หรือดำเนินการประชุมประชาคมท้องถิ่นตามรูปแบบที่เห็นว่าเหมาะสม ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามมาตรา ๖๙/๑ ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ สำหรับเทศบาล และตามมาตรา ๔๕/๑ ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งนี้สัดส่วนของการประชุมประชาคมท้องถิ่น ไม่ควรน้อยกว่าแนวทางหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๐.๒/ว ๐๖๐๐ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๙ กำหนดไว้

๓.๓ การจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ให้ดำเนินการภายใต้หลักประชาธิปไตย กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมแก้ปัญหาปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและทำให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสุจริต โปร่งใส ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพ โดยขอให้นายอำเภอบูรณาการหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ในลักษณะประชาธิปไตย เพื่อนำปัญหาความต้องการ ที่ได้จากการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ไปเป็นข้อมูลในการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน

๓.๔ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจใช้ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี ฉบับปัจจุบัน มาทบทวนและปรับใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) โดยต้องดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยในระยะเริ่มแรกของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ให้จัดทำประชาคมท้องถิ่นในระดับตำบลสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบล ระดับชุมชนเมืองสำหรับเทศบาลเมือง ระดับชุมชนนครสำหรับเทศบาลนคร และระดับจังหวัดสำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งนี้สำหรับเมืองพัทยาให้พิจารณาใช้รูปแบบของเทศบาลนคร

/ ๓.๕ ให้องค์กร ..

๓.๕ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ตามเค้าโครงแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

๓.๖ ให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ส่งรายละเอียดโครงการพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) สำหรับประสานโครงการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ ภายในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ สำหรับเมืองพัทยาให้ส่งบัญชีประสานโครงการพัฒนาให้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด ภายในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

๔. การนำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ไปสู่การปฏิบัติ

เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และงบประมาณจากเงินสะสม โดยนำโครงการพัฒนาในแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีไปจัดทำงบประมาณตามปีที่กำหนดไว้ เช่น การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ให้นำโครงการพัฒนาในแผนพัฒนาท้องถิ่น ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ไปใช้ กรณีที่จะนำโครงการพัฒนาที่อยู่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒, ๒๕๖๓ หรือ ๒๕๖๔ ไปดำเนินการจะต้องเข้าสู่ขั้นตอนของการเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๕. การกำกับดูแล

๕.๑ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอกำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีและการนำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม งบประมาณจากเงินสะสม การใช้จ่ายงบประมาณตามแผนความต้องการของบลงทุนเพื่อพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ การตั้งงบประมาณอุดหนุนให้แก่หน่วยงานอื่น โดยถือเป็นสาระสำคัญที่ต้องพิจารณาโดยรายละเอียดของโครงการพัฒนาในข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ และงบประมาณรายจ่ายดังกล่าวต้องสอดคล้องกับโครงการพัฒนาในแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีก่อนให้ความเห็นชอบ

๕.๒ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณากำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๙ แนวทางการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดเป็นหลัก

๕.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบและหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอในฐานะผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย พิจารณาดำเนินการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี

/ ๕๖ การจัดทำ ...

๖. การจัดทำ แก้ไข เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปีที่อยู่ระหว่างดำเนินการหรือยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ สำหรับแผนการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทธิพงษ์ อุลเจริญ)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น
ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น
โทร. ๐ ๒๒๔๑ ๙๐๐๐ ต่อ ๒๑๒๒-๔
โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๒๒๓๐

ฐานข้อมูลสนับสนุนการจัดทำและประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี
พ.ศ. ๒๕๖๑ -๒๕๘๐

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒

ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค
๖ ภาค

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

แผนพัฒนาจังหวัด

แผนพัฒนาอำเภอ

ฐานข้อมูลการพัฒนาในระดับพื้นที่
(กชช.๒ค จปฐ.
ข้อมูลกลาง อปท. ฯลฯ)

ปฏิทินและแนวทางการเชื่อมโยง
และบูรณาการแผนพัฒนาในระดับพื้นที่
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

แนวคิด (Concept)
การจัดทำและ
ประสานแผนพัฒนาในระดับพื้นที่

ระเบียบ กฎหมาย หนังสือสั่งการ และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายฉัตรชัย พรหมเลิศ

นายพรพจน์ เพ็ญพาส

นายทรงกลด สว่างวงศ์

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

คณะผู้จัดทำ

นายรัฐศาสตร์ ชิดชู

นายบุญธรรม ถาวรทัศนกิจ

นายสรารุช สุขรื่น

นางสาวปัทมาพร ปานฉาย

นายอลงกต มีแก้ว

ว่าที่ร้อยตรีสุพจน์ จอมแก้ว

นายวิรัชชัย พงษ์เกาะ

นายสิตมา เพ็ชรประกอบ

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารจังหวัด

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

๙๙๙๙๙๙๙๙๙๙๙๙

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

www.pad.moi.go.th